

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ



ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3.

Περίοδος Β — Έτος Αον (16ον)

ΑΡΙΘ. 22(631)

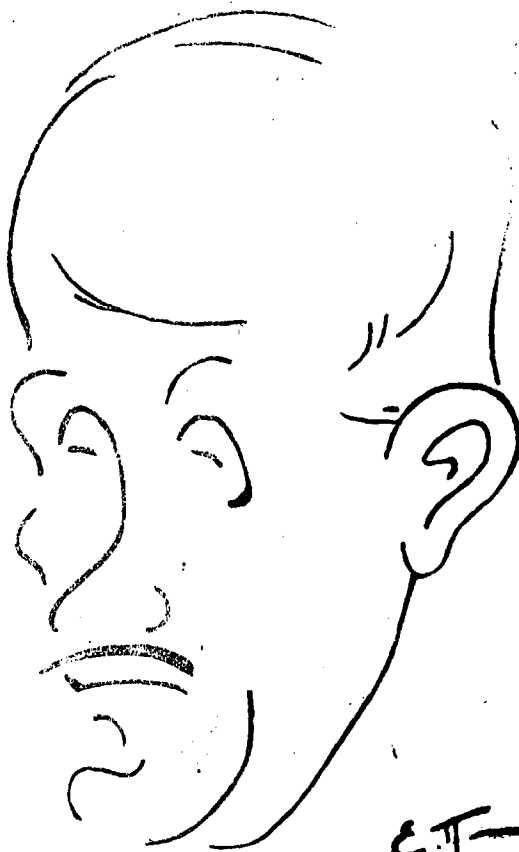
Σάββατον, 11 Μαΐου 1919.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΝΟΥΜΑΣ : Με το μέγαλμα της Ελλάδας.
 Κ. ΚΗΡΘΗΙΟΣ : Πάλι γελά ο 'Απρίλης.
 ΝΥΡΑ ΘΕΡΟΥ : Η συναλία Κατομοίρη.
 Κ. ΝΤΑΓΓΦΑΣ : Θεσσαλία (συνέχεια).
 ΑΓΗΣ ΛΕΒΕΝΤΗΣ : Ταξίδι.
 Ι. ΡΗΦΤΟΠΟΥΛΟΣ : Από το έβδομο βιβλίο.
 ΠΙΚΡΑΓΚΗΘΗΣ : Έπιγράμματα.

Ο ΝΟΥΜΑΣ : Φαινόμενα και πράγματα.
 ΚΑΖΙΜΙΡ ΤΕΤΡΑΓΕΡ : Κρίτικα (Μετάφρ. Κ. Καρ-
 θαίου).
 ΚΥΡ-ΟΝΙΚΟΣ : Στο Δεσπότη του Βόλου.
 ΠΗΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ : 607.
 ΑΠΟ ΒΑΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΑΟΜΑΔΑ : Ξένη φιλολογία.
 — Η κοινή γνώμη. — Χωρίς Γραμματόσημο.

Η ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΤΟΥ "ΝΟΥΜΑ,"



ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ (Σκίτσο Ε. Παπαδημητρίου).

★ ΤΙ ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΙ ΑΛΛΟΙ ★

ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

("Αρθρον Ι. Π. Ταγκοπούλου)

'Απ' τὴν ἀρχὴν ποὺ πρωτανοιχτήκανε τὰ μάτια μου σὲ δημοτικιστὸ φῶς, μὰ πῶς σοσηματικά ἀπὸ τὰ 1906 ποὺ ἀνοίχτηκε σὲ «Νουμᾶ» ἡ πλατεία σοσιαλιστικὴ συζήτηση, ἐξαιτίας τοῦ φωτεινοῦ βιβλίου τοῦ Γ. Σκληροῦ «Τὸ κοινωνικὸ μᾶς ζήτημα», ἀρχισα νὰν τὰ συζητῶ μὲ τὸν ἑαυτὸ μου καὶ σιγὰ σιγὰ ἡ τέτοια συζήτηση ἐδραιώθηκε σὲ ἀκλόνητη πεποίθηση μέσα μου, πὼς τότε μοναχὰ θὰ προκόψει ὁ δημοτικιστικὸς ἀγώνας καὶ θὰ ὀριμάσει καὶ θὰ φέρει ἀγλαοὺς καρπούς, διὰν οἱ προσπάθειές μας ὅλες στραφοῦν πρὸς τὸ λαὸν, πρὸς τὶς μεγάλες λαϊκὲς καὶ ἐργατικὲς μάζες καὶ ζητήσουμε νὰν τὶς μεταβάλλουμε ἀπὸ ἀδιάφορες καὶ πολέμιες, σὲ σύμμαχες, ἀκόμα καὶ σὲ πρωτοεργάτιδες.

Ἐνα στρίψιμο τοῦ τιμονιοῦ, καὶ διὰ μιὰ χαρὰ θὰ πηγαίνανε, πρῶτα. Ἄντι νὰ ζητοῦμε νὰ πάρομε μὲ τὸ μέρος μας τοὺς μορφωμένους, ποὺ ἀποτελοῦν τὴ μειονοψηφία μὰ καὶ ποὺ μοιραία θὰ ὀρχόντουσαν μοναχοὶ τοὺς μαζί μας (γιατὶ ἀληθινὰ μορφωμένος εἶναι ἐκεῖνος ποὺ δὲ σφαλνάει τὰ μάτια του πρὸς τὸ φῶς καὶ πρὸς τὴν ἀλήθεια), νὰ στρίψουμε τὸ τιμόνι πρὸς τὴ μεγάλη λαϊκὴ πλειονοψηφία, αὐτὴ νὰ κατηγήσομε καὶ αὐτὴ σιγὰ σιγὰ νὰ φανατίσομε. Κ' εἶσι, ἔχοντας τὸν ἐργαζόμενον λαὸν μαζί μας, θ' ἀφαιρούσαμε ἀπὸ τοὺς λογῆς δημοκόπους καὶ ἐκμεταλλευτὲς, σχολαστικὸς ἢ κομματικὸς ἢ ὅ,τι ἄλλο, τὴ μόνη καὶ μεγάλη δύναμη, ποὺ τὴ φανατίζανε μὲ ἀδιάντροπες ψευτιὲς καὶ ἄτιμες συκοφαντίες καὶ τὴν ἐκινούσαν, ὅπως καὶ ὅσες φορές ἤθελαν, ἐναντίον μας (Ἐδαγγελικά, Ὀρειστειακά, Συναγματικά κτλ.) γιὰ νὰ ἐξυπηρετήσουν τὰ κομματικὰ τοὺς συμφέροντα καὶ νὰ τελιώσουν τὶς ἀτομικὲς τοὺς δουλιές.

Ἄμα ὁ λαὸς ἐφωτιζότανε, ἅμα κατεβαίναμε ὁ αὐτὸν καὶ τοῦ ἀποδείχναμε ὀλοφάνερα πὼς ὁ δημοτικιστικὸς ἀγώνας γίνεται γιὰ τὸ ἴδιο τὸ οὐφέρο του, πὼς οἱ δημοτικιστὲς τίποτ' ἄλλο δὲ ζητοῦν παρὰ νὰν τὸν φωτίσουν καὶ νὰ τὸν ἀπαλλάξουν ἀπὸ τὴν αἰσχρὴ ἐκμετάλλευση ποὺ ἐγινότανε σὲ βάρος του, πὼς δημοτικισμὸς σημαίνει ἀπολυτρωμὸς τοῦ λαοῦ ἀπὸ τὴν κεφαλαιοκρατικὴ καὶ κομματικὴ τυραννία, ἅμα ἐγινόντουσαν αὐτὰ τὰ πράγματα, ὁ ἀγώνας μας θὰ εἶχε τελιώσει ἀπὸ χρόνια καὶ τὸ ἔθνος, ἀπολυτρωμένο ἀπὸ τὸ βραχνᾶ τοῦ ἀπαίσιου σχολαστικισμοῦ, θὰ τραβοῦσε ἐλαφρότερο πρὸς τὴν πρόοδο καὶ πρὸς τὸν ἔλεο ἐκπολιτισμὸ του.

Ἔτσι ἰδὲλεπα τὰ πράγματα. Ἔβλεπα ἀκόμη πὼς ἡ ἰδεολογία τοῦ δημοτικισμοῦ, ὅπως μὲ ὅλο τὸ πλάτος της, καὶ μὲ ὅλη τὴν ἀρχοντιά της, μᾶς τὴν ἔδειξε καὶ μᾶς τὴν δίδαξε ὁ Ψυχάρης, εἶτανε οὐγγένισα, ἀδεσφῆ, πὲς, τῆς ἰδεολογίας τοῦ σοσιαλισμοῦ, καὶ ὅπως ἕνας δημοτικιστὴς—ὄχι μόνον δημοτικιστὴς στὴ γλώσσα, μὰ καὶ στὴν ψυχὴ δημοτικιστὴς—γιὰ νᾶχει πλέρια τὴ συνείδηση τοῦ δημοτικισμοῦ, εἶταν ἀπαράιτητο νᾶναι καὶ σοσιαλιστὴς, εἶσι καὶ ὁ γνήσιος, ὁ καθαρὸς, ὁ θαυνοτόχατος σοσιαλιστὴς ἀπαραίτητο, ἀπὸ ἀνάγκη ζωῆς καὶ ἀπὸ ἐσωτερικὴ ἀνάγκη, νᾶναι

καὶ δημοτικιστὴς. Δημοτικισμὸς χωρὶς σοσιαλισμὸν, εἶναι μισὴ καὶ μίση ἰδεολογία, τὸ ἴδιο εἶναι καὶ σοσιαλισμὸς χωρὶς δημοτικισμὸν... Ὅσοι δημοτικιστὲς ἀροῦνται ἢ πολεμοῦν τὸ σοσιαλισμὸν, εἶναι δημοτικιστὲς μοναχὰ γιὰ τοῦτο ἢ ἀπὸ μὸδα, ὅπως γιὰ τοῦτο καὶ ἀπὸ μὸδα εἴπωρεῖ ἀδίσταχτα νὰ πῆ κανεὶς πὼς εἶναι σοσιαλιστὲς, ὅσοι σοσιαλιστὲς ἀροῦνται ἢ ἀροῦνται τὸ δημοτικισμὸν.

Δὲ δογματίζω. Ἀτομικὴ γνώμη διατυπώνω καὶ δὲν ἐπιμένω νὰν τὴ θέλω τὴ γνώμη μου γενικὴ καὶ ὀλοφωστικὴ. Μπορεῖ νὰ πέγω καὶ ἔξω. Ἄν τὸ ἔξω. Ἔξω μοναχὰ καὶ τὸ διακηρύττω πὼς τὸ ζήτημα αὐτὸ τῶρα συλλογιστεῖ πολὺ, παραπολύ, καὶ μόνον ὅταν ἐφτασα σὲ παραπάνω συμπέρασμα βρῆκα, καὶ περηφανεύτηκα, πὼς ὁ δημοτικισμὸς μου εἶναι γνήσιος, ἀλλὰ καὶ τίμιος μαζί. Μερικοὶ ἄλλοι φίλοι μου, ποὺ ὀρισκόντουσαν πολὺ σιμὰ σὲ «Νουμᾶ» καὶ ἀποτελοῦσαν τὴν πρωτοπορεία του, ὁ Ρήγας Γκόλφης λ. γ. καὶ ἄλλοι δύο τρεῖς ἀκόμα, παραδεχτήκανε, χωρὶς τὸν παραμικρότερο δισταγμὸν τὴ γνώμη μου, οἱ ἄλλοι ὅμως, ὅπως θὰ τὸ ἰδοῦμε στὴ συνέχεια τῆς μελέτης αὐτῆς, τὴν ἐπολεμήσανε δεινὰ, καὶ ἀποτελεσματικὰ ἀλοίμονοι! καὶ εἶσι ὁ δημοτικιστικὸς ἀγώνας ἐπερσοῦσε ἀρκετὸν καιρὸ ἤρεμα καὶ ἀναπαυτικὰ σὰν τὴ χελώνα.

(«Ἑλληνικὴ» Ἀνεξαρτησία.)



*** ΤΥΠΟΣ ***
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ



ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΓΚΑΙΤΕ:

Μινιὸν

Μετάφρασις ΗΑ. ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΗ

ΟΣΚΑΡ ΟΥΑΓ'ΙΛΑ:

Ἡ μπαλλάδα τῆς φυλακῆς τοῦ Ρίντιγγ.

Μετάφρασις Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΥ.

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΤΣΕΧΩΦ:

Τὸ σπῆτι μὲ τὸ ἀέτωμα

καὶ ἄλλα διηγήματα.

Μετάφρασις ΑΘ. Π. ΜΙΧΑ.

ΙΒΑΝ ΤΟΥΡΓΚΕΝΙΦ:

Φάουστ.

Μετάφρασις ΗΑ. Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΗ.

BENIAMIN ΚΩΝΣΤΑΝ:

Ἄδελφος.

Μετάφρασις ΚΩΣΤΑ ΟΥΡΑΝΗ.

ΑΡΘΟΥΡ ΡΑΝΣΟΜ:

Ὁ Ὅσκαρ Ουάιλντ καὶ τὸ ἔργον του.

Μετάφρασις Κ. Ι. ΘΕΩΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' - ΕΤΟΣ Α^{ΟΝ} (16^{ΟΝ})

Ἀθήνα, Σάββατο, 11 Μαΐου 1919

ΑΡΙΘ. 22 (631)

ΜΕ ΤΟ ΜΕΤΑΛΩΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Ἐχει καταστήσει πᾶ πολλὸ ἄχαρο πρᾶμα ἡ γλωσσικὴ συζήτηση. Τὰ ἐπιχειρήματα τῶν δασκάλων καθαρευουσιάνων δὲν εἶναι σοβαρότερα ἀπὸ κείνα τῶν μὴ δασκάλων καθαρευουσιάνων· ὥς τόσο πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε πὸς μερικὰ ἀπ' αὐτὰ εἶναι ἀκαταμάχητα : γιὰ τί ποῖος θὰ τολμοῦσε νάρηθῃ πὸς ἡ ἀττικὴ γλῶσσα εἶναι μιὰ ὠραία μὲς στὶς ὠραίες καὶ μιὰ τέλεια μὲς στὶς τέλειες γλῶσσες τοῦ κόσμου ὅλου; Καὶ ποῖος ἀκόμα θὰ μπορούσε νὰ πείσει τὸν ἄλλον πὸς τὸ «στὸ σπίτι» δὲν εἶναι ἀσκημότερο καὶ προστυχότερο ἀπὸ τὸ «ἐν τῷ οἴκῳ», ὅταν ἐκεῖνος ἔτσι τὸ αἰσθάνεται ;

Τὸ ζήτημά μας ὅμως δὲν εἶναι αὐτό. Τὸ ζήτημά μας εἶναι πὸς ἡ δημοτικὴ εἶναι ἡ γλῶσσα μας, ἐνῶ ἡ καθαρεύουσα καὶ ἡ πάγκαλη ἀττικὴ δὲν εἶναι· πὸς μιὰ γλῶσσα ποῦ μιλάει ἓνας λαὸς ὀλάκερος δὲν μπορεῖ νάλλαχτεῖ σὰν πουκάμισο· πὸς ὅσο διδάσκουμε τὴν καθαρεύουσα καὶ περιφρονοῦμε τὴ δική μας, καταδικάζουμε ἓνα λαὸ στὴν ἀμάθεια καὶ τοὺς μορφωμένους σὲ διγλωσσιὰ καὶ δυσγλωσσιὰ· πὸς διδασκαλία τῆς καθαρεύουσας σημαίνει νὰ μάθουμε νὰ τὴν γράφουμε καὶ ὄχι νὰ τὴν μιλοῦμε· πὸς καὶ αὐτοὶ οὗτοι οἱ μακαρίτες Κόντοι, Μιστριώτηδες κλπ. μιλοῦσαν «ἀπταιστως» τὴ δημοτικὴ καὶ γράφανε «λελανθασμένως» τὴν ἀρχαία.

Ὅλα αὐτά, καὶ ὅλα τᾶλλα ποῦ μπορεῖ κανεὶς νὰ πεί, ἔχουν εἰπωθεῖ καὶ ξαναεἰπωθεῖ πού, καθὼς εἶπαμε ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς, ἔχει καταστήσει πᾶ πολλὸ ἄχαρο πρᾶμα ἡ γλωσσικὴ συζήτηση.

Ὁ κ. Σκιας ὅμως φέρνει στὴ μάχη καὶ τὶς τελευταῖες ἐφεδρεῖες τοῦ στρατοῦ τῆς σωτηρίας : ὁ κίντυνος ἀπὸ τὰ ξένα στοιχεῖα στὴν Ἀνατολή ! Νὰ ἓνα ἐπιχείρημα πού, ἂν καὶ ὄχι ὀλίποτε φρέσκο, εἶναι ἐπίκαιρο καὶ μπορεῖ νὰ συζητηθεῖ. Τὸ ἐπιχείρημα αὐτό, κύριοι σοφολογιότατοι, εἶναι δικό μας, καὶ ἀπ' τὰ δυνατότερα.

Οἱ ἀλλόγλωσσοι πληθυσμοὶ δὲ θὰ μιλήσουν ποτὲ τὴν καθαρεύουσα, ὅπως δὲν τὴν μιλήσαμε οὔτε καὶ μεῖς. Ἄν θὰ μιλήσουν ποτὲ ἐλληνικά, θὰ τὰ μάθουν ἀπὸ τοὺς συντοπίτες

τοὺς καὶ ὄχι ἀπὸ τοὺς δασκάλους τῆς καθαρεύουσας, καὶ τὰ ἐλληνικά ἐκεῖνα θάναί ἡ δημοτικὴ. Τὸ σχολεῖο θάντιδράει — δὲ θὰ βοηθάει, ἐνῶ θὰ τοὺς μαθαίνει μιὰ γλῶσσα ποῦ δὲ μιλιέται. Οἱ ἐλληνικοὶ πληθυσμοὶ διατηρήθηκαν ἐλληνικοὶ χάρη στὴ θρησκεία καὶ στὴ γλῶσσα ποῦ μιλοῦσαν, καὶ ὄχι χάρη στὴ γλῶσσα ποῦ γράφανε οἱ γραμματισμένοι τοὺς.

Ἄν σ' ὅλο τὸ μακρὸ διάστημα τῆς κυριαρχίας τῆς, ἤθελε ἡ Τουρκία νὰ πνίξει τὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα, δὲ θάπρεπε νάπαγορέψει τὴν καθαρεύουσα, μόνε τὸναντίο θάπρεπε νὰ ὑπερθεματίσει τὸν κ. Σκιά, καὶ νὰ πεί :

«Κύριοι Γιουνάνηδες ! Ἐγὼ εἶμαι πολιτισμένο καὶ φιλελεύτερο κράτος, καὶ θὰ σεβασθῶ τὴ γλῶσσα σας περισσότερο καὶ ἀπὸ τὸ ἐλληνικὸ κράτος. Ἐσεῖς, τζάνουμ, εἰσαστε οἱ θεματοφύλακες τῆς εὐγενέστερης καὶ ὠραιότερης γλῶσσας τοῦ κόσμου. Γιὰ τοῦτο ἀποφασίσαμε καὶ προστάζουμε :

«Ἀναγνωρίζουμε γιὰ γλῶσσα τῶν Ἑλλήνων ποῦ ζοῦνε στὴν Αὐτοκρατορία, τὴν ἀττικὴ διάλεκτο τοῦ Ξενοφώντα. Κάθε γραφτὴ ἡ καὶ προφορικὴ προσπάθεια διαφθορᾶς τῆς, κάθε ἀνάμιξη ξένων ἢ πρόστυχων στοιχείων ἀπαγορεύεται.

«Γιουνάνηδες ! Ὅποιος θέλει νάχει τὸ κεφάλι του ἀπάνω ἀπ' τοὺς ὤμους, πρέπει νὰ μιλάει καὶ νὰ γράφει : ἡ τούρκικα ποῦ εἶναι ἡ ἐπίσημη γλῶσσα τοῦ κράτους, ἡ ἀρχαία ἐλληνικά.»

Τί λένε οἱ κύριοι τῆς καθαρεύουσας ; Ἐνας τέτοιος φετφὰς θὰ φελοῦσε ἢ θὰ ἔβλαπτε τὸν Ἑλληνισμό ;

Ἄξιότιμοι Κύριοι ! Ἄν μὲ τὸ κλείσιμο τῆς εἰρήνης μείνουν ἐλληνικοὶ πληθυσμοὶ κάτω ἀπὸ ξένη κυριαρχία καὶ ἂν οἱ ξένοι κυρίαρχοι δὲν εἶναι Τούρκοι, μόνε Χριστιανοί, καὶ ἂν οἱ πληθυσμοὶ αὐτοὶ μαθαίνουν στὰ σχολεῖα ἄλλη γλῶσσα ἀπὸ ἐκείνη ποῦ μιλοῦνε, — σὲ μιὰ ἢ σὲ δυὸ γενεές ἡ ξένη, ζωντανὴ γλῶσσα θὰ ἐπικρατήσῃ πέρα καὶ πέρα, καὶ στὰ ἐλληνικά σχολεῖα θὰ λαλήσουν οἱ κουκουβάγες.

ΠΑΛΙ ΓΕΛΑ Ο ΑΠΡΙΛΗΣ

Πάλι γελᾷ ὁ Ἀπρίλης
Κι' εἶναι Θεοῦ χαρά,
Χίλια διαμάντια παίζουν.
Στὰ γαλανὰ νερά.

Ἐν' ἀλαφρὸ μαϊστράλι
Μοῦ σιγολέει στ' αὐτί:
Δὲ δοκιμάζεις πάλι
Τὴν Τύχη, ὄνευρευτή;

Μὰ ἔπαψε νὰ πιστεύω
Κι' ἔχω βαριά καρδιά,
Κι' ὑφαίνω τόνειρό μου
Στὴν ἔρημη ἀμμουδιά.

Κ. ΚΑΡΘΑ ΟΣ

Η ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ

Μὲ τὴν εὐκαιρία ποὺ του ἐδόθηκε τὸ Ἀριστεῖο τῆς μουσικῆς, ὁ κ. Καλομοίρης ἔδωσε στὸ Δημοτικὸ θέατρο στὶς 23 Ἀπριλίου μιὰ συναυλία μὲ ἔργα δικὰ του. Ἡ συναυλία εἶταν ἡ σημαντικώτερη καὶ ἡ πιὸ ἐνδιαφέρουσα τῆς ἐφ'ετεινῆς μουσικῆς ἐποχῆς. Πρῶτα ἀπ' ὅλα, γιατί ὁ αὐτὴν μᾶς ἐπαρουσίασε δείγματα ἀπὸ κάθε εἶδος ἀπὸ τὸ πολύμορφο ἔργο του, καὶ ἔτσι πορεύσε ὁ καθένας, κι ὁ πιὸ ἀμύητος, νὰ σηκωτοῦσε μιὰ συνολικὴ ἰδέα γιὰ τὸ ἔργο αὐτὸ ποὺ παρουσιάζει μέσα στὴν ἴση ποικιλία του μοναδικὴν ἐνότητα στὸ χαρακτήρα καὶ στὶς τάσεις του. Γι' αὐτὸ καὶ στὸ ἐλάχιστο, καὶ σὲ μιὰ φρασούλα μονάχα, ξεχωρίζει ἀμέσως τὸ ὕψος τοῦ Καλομοίρη. Σπάνιο, πολὺ σπάνιο προσὸν αὐτὸ στὴ σημερινὴ παγκόσμια μουσικὴ στείρωση. Αὐτὸ τὸ προσωπικὸ ὕψος ποὺ διαισθανθήκαμε ἀπ' τὴν ἀρχή, ἀπὸ τὰ πρῶτα ἔργα του, μᾶς ἔκανε ἐμᾶς τοὺς θαυμαστὲς του, νὰ φωνάξουμε μὲ χαρὰ πὺς γεννήθηκε στὴν Ἑλλάδα μουσικὸς ποὺ γι' αὐτὸν θὰ μιλοῦσε ὁ κόσμος μιὰν ἡμέρα. Τώρα ὁ Καλομοίρης ἔχει πιά δημιουργήσει δική του μουσικὴν ἀτμοσφαῖρα ποὺ μέσα της κινεῖται ἐλεύθερα, ὅτι δῆποτε ἔργο κι ἂν καταπιασθῆ, τραγοῦδι, μουσικὸδράμα, συμφωνία.

Τὰ ἔργα ποὺ ἐπαίχθηκαν στὴ συναυλία αὐτὴ μᾶς εἶταν γνωστὰ ἀπὸ προηγούμενες ἐπιτελέσεις—ὅλα ἐκτός ἀπὸ τὸ «Κοιμητήρι στὴ βουνοπλαγιά» ποὺ εἶναι μέρος ἀπὸ μιὰ συμφωνία του ἀτελείωτη ἀκόμα. Πρῶτα πρῶτα ἀκούσαμε τὸ ἀγαπητὸ πιά στὸ κοινὸ «Μᾶς τοῦ Πρωτομάστορα» γιομάτο χροῖμα καὶ βυζαντινὴ χλιδὴ καὶ μεγαλοπρέπεια. Ἐπειτα τοὺς ὑπέροχους «Ἰάμβους» ποὺ ὡς τώρα εἶναι τὸ τελειότερο ἔργο του, ὅσο κι' ἂν ἔγραφε θαυμασιὲς σελίδες ἔπειτα ἀπ' αὐτούς. Τοὺς ἀπέδωσε μὲ ξεχωριστὴ διαίσθηση ἡ κ. Παξινού, ποὺ ἔχει ἀληθινὰ σπάνια καλλιτεχνικὴ ἰδιοσυγκρασία, καὶ ποὺ, ἂν κατορθώση νὰ ποιεῖται λίγη φιλοδοξία, θὰ φτάσῃ ἀσφαλῶς στὰ ἀνώτατα ἐπίπεδα τῆς τέχνης. Δὲ θέλω νὰ ξαναπῶ τὸ θαυμασμὸ μου γιὰ τοὺς «Ἰάμβους», μὰ μοῦ εἶναι δύσκολο νὰ μὴν ἐπαναλάβω πὺς καὶ μ' αὐτὸ μονάχα τὸ ἔργο του ὁ κ. Καλομοίρης ἔχει δικαίωμα νὰ τα-

χθῆ σὲ ξεχωριστὴ θέσῃ ἀνάμεσα στοὺς σύγχρονους μουσικὸς τοῦ κόσμου ὄλου.

Τὸ «Κοιμητήρι στὴ βουνοπλαγιά» εἶναι ἐξαιρετικὸ ἐποβλητικὸ. Μὲν θυμίζει ἔργα τοῦ Raffet τοῦ περίφημου εἰκονογράφου τῆς Ναπολεόντειας ἐποποιίας. Μοῦ δίνει τὴν ἴδιαν συγκίνηση. Οἱ ἤρωες κοιμούνται τὸν αἰώνιον ἕπνο τους στὴν ἠρεμία τῆς ἡσυχασμένης βουνοπλαγιάς ὅπου ἔπαψε νὰ βροχῆ τὸ καιρὸ—αὐτὸ μᾶς λέει τὸ ἄσπρὸ καὶ μελαγχολικὸ μοτίβο. Στὸν ἕπνο τους ὕμνος περνοῦν οἱ δοξασμένες μάχες, οἱ σιτιὲς σηκώνονται, οἱ σάλπιγγες ἤχουν ἕνα ἠρωϊκὸ μοτίβο, αὐστηρὸ καὶ μεγαλόπρεπο.

Ἀπὸ τὸ μέρος αὐτὸ προβλέπω μιὰ δραματικὴ συμφωνία ἀνάλογη μὲ τὸν τύπο ποὺ μᾶς ἔδωσε ὁ Μπερλιόζ μὲ ἴσου τέλεια ἀριστοτεχνήματά του στὸ εἶδος αὐτὸ, καὶ χαίρομαι ἰδιαίτερος, γιατί τὸ δραματικὸ στοιχείο εἶναι ἐκεῖνο ποὺ ταιριάζει καλύτερα ἀπὸ κάθε ἄλλο στὴν ἰδιοσυγκρασίαν τοῦ Καλομοίρη, καὶ ἔτσι ἀποδίδει τὸν ἑαυτὸ του φρυκτώτερα.

Κοινὴ ἀδυναμία ὄλων τῶν δημιουργῶν εἶναι ἡ ξεχωριστὴ τους στοργὴ στὰ πιὸ ἀδύνατα ἔργα τους. Κι ὁ Καλομοίρης δὲν ξεεῖγει τὸν κανόνα. Αἰσθάνεται ἰδιαίτερη συμπάθεια στὴν εἰσαγωγὴ τῆς «Στέλλας Βιολάντη» μὲ τοὺς γλυκανάλατους θρήνους ποὺ ἔξω καλὰ πὺς ὁ ἴδιος ὁ Παλαμᾶς δὲν τοὺς ἔχει δώσει ποτὲ καμμιά σημασία. Πόσο θὰ ἤθελα νὰ τὴν ἄγινε νὰ κοιμηθῆ γιὰ κάμποσα χρόνια τὴ «Στέλλα» του, καὶ τὰ «ρεζεντά» της! Ἐπειτα αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς ἀπαγγελίας μὲ μουσικὴ εἶναι κάτι ἐπιτελῶς νόθο καὶ δὲν ἔξω στὸ εἶδος αὐτὸ κανένα ἔργο ὀβλητῆ μουσικῆς ἡμιολογία ποὺ νὰ εἶναι κάτι παραπάνω ἀπὸ μιὰ ἀπλή προσπάθεια.

Ἡ Μπαλλάντα ἀριθ. 3 γιὰ πιάνο, παιγμένη μὲ ἐξαιρετικὴ δεξιότητά ἀπὸ τὸν κ. Φαρανιάτο, ἔχει ὅλα τὰ στοιχεῖα γιὰ μιὰ συμφωνικὴ ἀνάπτυξη. Ὁ Καλομοίρης καὶ στὰ ἔργα του γιὰ πιάνο σκέπτεται μὲ ὀρχήστρα. Ὁρισμένως ἡ Μπαλλάντα μπορεῖ νὰ ἐξελιχθῆ σ' ἕνα πρῶτο μέρος συμφωνίας.

Ξεχωριστὰ πετυχημένη ἡ ἐπιτέλεση τοῦ «Δαχτυλιδιοῦ τῆς Μάνας», (τέλος τοῦ α' μέρους) μὲ τὶς τρεῖς τόσο ταιριασμένες φωνές, τῆς κ. Παξινού, τοῦ κ. Ἀγγελιοπούλου, καὶ τοῦ νέου πρωτοδραλοῦ τερόρου κ. Ἐπιτροπάκη, μαθητοῦ τῆς κ. Φωκά. Γιὰ τὸ παιδί αὐτὸ μὲ τὸ βελουδένιο μέταλλο τῆς φωνῆς του, μὲ τὴν ἐξαιρετικὴν του μουσικὴ ἀντίληψη, μὲ τὰ δραματικὰ του χαρίσματα, ἀνοίγεται ἕνα μέλλον μουσικὸ σπάνιο καὶ θριαμβευτικὸ, ἀρκεῖ ὁ ἴδιος νὰ ἐπιμύση καὶ φελάξει τὸ θεῖο ποὺ τοῦ χάρισε ἡ Φύσις καὶ νὰ ἐργασθῆ σοβαρά.

Γενικὴ ἐντύπωση ἔκανε ἡ τέλεια ἐπιτέλεση τῆς ὀρχήστρας. Ἐνόμιζε κανεὶς πὺς κάθε ὄργανο ἔβαλε τὰ δυνατὰ του νὰ παρουσιάσῃ ὅσο τὸ δυνατὸ τελειότερο τὸ ἔργο τοῦ ἀγαπητοῦ μαέστρου. Ἐτοί μᾶς ἔδωσε ἡ στρατιωτικὴ ὀρχήστρα τὸ μέτρο τοῦ τί μπορεῖ νὰ κατορθώσῃ, καὶ τί μπορούμε ν' ἀπαιτοῦμε ἀπ' αὐτὴν σὲ κάθε τῆς ἐμφάνισι.

Ἡ συναυλία αὐτὴ μᾶς ἔπεισε πὺς ὄλου, ὅτι σήμερον ἔχουμε μουσικὴ δὲξί μᾶς καὶ καλλιτέχνες δικούς μας ποὺ ἔξω καὶ μποροῦν νὰ τὴν ἀποδώσουν.

Καὶ σὺν Ἑλλήνες ἔχουμε κάθε δικαίωμα νὰ εἴμαστε περηφάνοι γι' αὐτὸ.

ΑΥΡΑ ΘΕΡΟΥ

“ΘΕΣΣΑΛΙΑ,,

2.—

Στην άρχή μετρούσε τις μέρες με τὸ ἡλιόγεμα, ἔτσιερα ἄμως ἦρθε ὁ χειμῶνας, θάμπωσ' ὁ οὐραϊός, δὲν ἔδρατ' ὁ ἥλιος, σκοτεινίασε καὶ τοῦ πατέρα τὸ μνημονικὸ καὶ μόνο κάποιες ξεχνόταν κ' ἔσπονδε. σὰν ὄρνιθ πὸν ρεκάει: «—Βαγγέεεε! ἄ—Βαγγέ- λη!...» Καὶ πέρασαν πολλοὶ χειμῶνες καὶ ὁ Βαγγέ- λης εἶχε ξεχασιῆ ἀπ' ἕλους καὶ ἀπὸ τὸ Λενιά, μονάχ' ἀπὸ τοῦ Χαροῦλη τὴν γυγὴ δὲ σβόταν, ὄχι βέ- θαια ἢ εἰδὴ καὶ ἢ θύμησὶ του—γιατὶ τὸ χιτήνος πὸν γόλιεσε σιτὸ Χαροῦλη τὴν γυγὴ εἶταν ἀνίκανο γιὰ τέτοια λεπτὴ ἐνέργεια—μὰ καὶ πὸ ἄλλο κὶ ἀπὸ τὴ θύμησῃ, κὶ ἀπὸ τὴν εἰδὴ πὸ ἀπιστιο, πὸν τοῦτ ἰάρεσε ὡς τὰ θαθεῖα—τὸ εἶναι του καὶ ξεχνόταν σιτὸν παρεῶν ἀέρα σὰν ἀρῶς ὄντα ρεκάει «—Βαγγέλη, ἄι—Βαγγέλη!...» Κ' ἔφερε τὰ χέρια ὁ ἄμοιρος πρὸστά του, νὰ πιάσῃ τὴν ἄγγινη οδοῖα, πὸν λάβαινε ἐπίσταση με τὸνομά του, μὰ τὸ πλάσμα τὸ ποθητό, γανότων, ἔθεργε, μάκρυνε πέρα σιτὴν προσωνάδα τοῦ ὄρνιθ, καὶ τὰ χέρια σφίγγανε τὸ κε- γάλι δεινιά, μπάς καὶ γέγει κὶ ἄλλο ἀκόμη ἀπὸ τὴν ἀσάια τὴν ἄγγινη... «—Βαγγέλη, ἄι—Βαγγέλη!...»

Μὲ τέτοιους θρηνητικὸς θαμοῖς πέρασε τὰ πέντε πρῶτα χρόνια ὁ Χαροῦλης, χωρὶς κανεὶς ἀπ' τοὺς Δεσοχωρίτες καὶ ἀπ' τοὺς σπιτικὸς νάνυληγῆ τὴν ἀγωνία του. Μήρασε τὴν ἐνοιῶσε κὶ ἀπατός του;..

Σὺ γιγίεσε τὸ βράδι ἀπὸ τὸ χωρὶν κοντιστεκόταν σιτὸ δρόμῳ καὶ ἀνοιγοκλειούσε τὴ χεῖλη, ὡς νὰ μι- λοῦσε με ἄν ἄνερα ὄντα, με σκιές, πὸν γιάναν κοπάδι δλάκερο πρὸς του, ἀρχινόνας ἀπὸ ἕνα ξανθὸ μαρμ- μένο κεγαλάκι τοῦ Βαγγέλη του καὶ τελειῶνανε σ' ἕνα πλατύστηθο κορμὶ γανταχτεροῦ ἄντρα, σὰν τὸ πατὴρ του τὴ βελτὴν ἀνέμηση... Τὰ μισοκοιτῶνα χεῖλια του τόνος, ἔκτανε νὰ βγάλλει γωνή... «Βα...», μὰ ἔσβενε σὲ θυμιστένταμα: «—Βα...— Βαί...».

Καὶ σιτὸν ἔπνο του ἀκόμα τὸν ἀκρίνοθοῦσαν οἱ σκι- ἔς, πάντα σιτὸ ἴδιο πλέξιμο τῆς ἀλευσίας, πὸν ἄρχι- τοῦσε ἀπὸ τὸ γλοῦδὸ Βαγγέλη καὶ περῶνας ἀπὸ γνω- σιῆς σβουμένους μορῆς, τελειῶναν σὲ κάποιους παπὸ με πλατὴ στήθεα καὶ κατερῆ ματιά... Σηκορότονα ἴτιες σιτὰ στρομάτα καὶ τοὺς μιλοῦσε με θουδὰ μιλῆ- ματα χωρὶς νὰ πέρη ἀπόκριση καὶ πάλι ξαναπλά- ριαζε... «Βαί... Βαί!...»

Ἔτσι περῶνανε τὰ πέντε χρόνια ἔτσιερα σιτὰ—σιτὰ ξεθῶριαζε σιτὸ ροῦ του, ἢ θύμησῃ τοῦ Βαγγέλη—δὲν ἔγλιπε μαθὲς πλά, οὔτε ἴσκιους οὔτε γαντάσματα. Ἔτσι σιτὰ ἔτσιερα ἄλλα πέντε χρόνια, ἀστόχησε πὸς εἶχε ποῖς παιδὶ Βαγγέλη—σάματις ὑπαρχε ἴσκιος νὰ τοῦ τὸ θηρῆ... οὔτε κὰν τὸ μνημοῖο του... — — — — — “Ὅμως, κάτω ἀπὸ τὴ φαινομενικὴ αὐτὴ λήθη, πὸν μέσα, βαθύτερά του, ἀγωνιούσε, γτεροῦγιζε μιὰν ἀβεβαιότητα, μιὰ σπῖθα ἐλπίδας, πὸς κὰν ἀδρι- σιο, ἀγνωστο, δάσῃ—θὰ γίγη... μὰ αὐτὸ γινόταν ἴσσο βαθιά, ἴσσο μακρὰ, μέσα σιτὸ χάος, τὸ ἄπειρο χάος τῆς ἐπίστασῆς του, πὸν δὲν προῖτανε ν' ἀνέθῃ, οὔτε κὰν σιτὴ θαμπόφωτη ἐπιγάνεια τοῦ βουρκωμένου του λογικοῦ. Τίποτι ὀριστικὸ, σσημετιομένο, εἶδος ἀπόκοσμης ἐνέργειας, πὸν εἶχε ἀνεπαίσιτον ἀνίχτυ-

πο σιτὸς ρίζες τῶν νεύρων, πὸν νὰ τοῦ γενιέται ἀκρι- βῶς μιὰν ἀβέβαιη ἐλπίδα. Καὶ παιδεύτηκε, ταλάνισε πολλές φορὲς, νὰ δυνηθῇ νὰ νοιώσῃ τὸ κὰτὶ αὐτό, κὰ τοῦ εἶταν ἀκατόρθωτο καὶ ἴτιες τὸν ἔπιανε πού- ραση, ζαλάδα καὶ πεθυμῆσε ἔπνο, ἔπνο βαθύ, ἀτάρα- χτο, λήθαργο...—Ξυπνοῖσε ὄμως γλήγορα καὶ παρά- δεργε σιτὸν ἴδιον ἀγῶνα. Κοῦνας τὸ κεγάλι, σὰ βεβαί- ωση, αὐτοπαρηγόρια, σιτὸ κὰτὶ του αὐτὸ σὰ νάλεγε: Θ α ρ θ ἦ—θ ἄ γ ἰ ν η !

Ἡ ζωὴ του, ἀφόντιας ἐννοιῶσε τὴ ζωὴ, τοῦ εἶταν ἴδια τῶρα, χωρὶς κανένα φωτεινὸ σημάδι, χωρὶς σιαθ μὲ—φέματα, εἶταν ἕνα σσημεῖο, τὸ κέντρο τῆς γυγῆς του, μὰ ὄχι φωτεινὸ, θαμπό, σκοροφῶτο, γιατί δὲν ἦξερε πότε σινέθηκε καὶ πὸς ἐρίγη. Ἀπ' αὐτὸ ἄρ- χιζε καὶ σ' αὐτὸ τελειῶνε κάθε του ἐσώτηρη κί- νηση καὶ δὲν εἶταν τοῦ Βαγγέλη ὁ γαμός, οὔτε τῆς Λενιάς, πὸν τὴν ἔχλεψε ἴτιες ὁ ἐπισιτάτης. Κάι ἀπ' ὄλα μαζὶ πὸν τοῦριξε κάποια φλογίτια καὶ πὸν τὸν ἔδενε με τὴν γλυκιὰν ἀδέβαι ἀπατοχή. Τὸ κὰτὶ τὸ μελλοῦμενο πὸν ἐκαρτερεῖ ὁ Χαροῦλης, καὶ πὸν σιτὸν ἀγῶνά του ἀστόχηρο δλο τὸν ἐανὸ του, σ' αὐτὸ τὸ θαμπόφωτο σσημεῖο εἶχε τὴν πυγὴ του. Μὰ ὁ Χαροῦλης δὲ διτόταν νὰ βρῇ οὔτε τὴ σκέση, οὔτε τὴν ἐντίτητα αὐτῶν τῶν δνῶ: τοῦ περασμένου καὶ τοῦ μελλοῦμενου. Εἶχε ρουνηχτῆ ὄλος ἀπὸ τὸ δεύτερο καὶ ἔπαψε νάχη καὶ τὶς λίγες πρωτινὲς ποῦχε κου- βέντες, με τοὺς Δεσοχωρίτες καὶ ἀκόμα καὶ με τὴ γαμίλια του.

Ζούσε μοναχικὸς δλότιελα κὶ ἄ δὲν εἶταν ἔτσι φρο- νιμος καὶ δουλεντής ὅπως πάντα, θὰ τοῦτ λέγαν πὸς χάζερε. Ἡ ζωὴ του κυλοῦσε ἴδια σὰν καὶ πρῶτα, μόνε πὸν ἔπαρε νάχη σκέση με τὸν κόμο.

Ὅτε στέναζε πιά, οὔτε κοντιστεκόταν σιτὸ δρόμο νὰ παραμιλῇ, μονάχα σὰν περνοῦσε ἀπ' τὸ Κονάκι, ἀνασῆκωνε τὰ μάτια του—τὰ μάτια, ὄχι τὸ κεγάλι— καὶ κατέβαζε πὸν κάτω τὸ κεγάλι ἀνοιγοκλειῶνας τὰ χεῖλια: θ α ρ θ ἦ—θ ἄ γ ἰ ν η, σὰ νὰ ψιδούριζε.

III

Αὐτόνε τὸν τελευταῖο καιρὸ κὰν γινότανε σιτὸν Κάμπο, μὰ ὁ Χαροῦλης, ἴσσο ἀποτραβηγμένος, ἴσσο σνγκεντροωμένος πὸν ζῶσε, δὲν πῆρε εἶδηση. Σὰ νὰ μὴν εἶταν ἀπ' αὐτὸ τὸν κόμο ζούσε μιὰν ἐσώτατη ζωὴ, κὶ ὄν μεσὶ σιτὴ γαμίλια του, μακρὰ κὶ ἀπ' αὐ- τοῦς, σὰν τίποτα ἐγκόμοιο νὰ μὴν τοῦ κινούσε τὴν προσοχή.

Ἐἶχανε φέρει ἕνα οεριοῦμι μεγαλώτατο, θερίν, πὸν τὸ σῶσαν ὄλοι οἱ ἀραμπάδες τοῦ χωριοῦ ἀπὸ κει πὸν τῆγισε ὁ σιδερόδρομος.

Ἀνθρώποι ξένοι, με παρῶξενες ὠραῖες μορῆς, γενάτοι καὶ παρῶξενα ντυμένοι—μαστόροι καὶ τε- χνίτες.—τὸ ἀνοῖζανε καὶ βγάλλαν ἀπὸ μέσα μιὰ μη- χανή!

Ψήσανε σφαχτά, εἶπιανε ρακὶ πολὺ, κάμανε ζεῦμι δεινιὰ οἱ μαστόροι, κὶ ἀπὸ του βάλανε φωτιά... Κά- πνιζε σὰ γούργος καὶ, ἄ θάμα, κίνησε χωρὶς κανεὶς νὰ τὸ σέση, ἀπομοραχὸ του... Μούγκριζε, τριξοβο- λοῦσε μπουμπουνισιά, κάρωντας τὸν ἄγέρα νὰ τρέμη κὶ ἔβγαζε σπῖδες καὶ κεντούς... οὔρλιαζε σφουριχτά, σὰν τὸ δρόμο τοῦ παραμυθιοῦ... μαῦρο, γερό, γιγαν- τένω, ἀψηλὸ σὰν τὸ Κονάκι!

Χύθηκε θαριά—θαριά σιτὸν Κάμπο καὶ ἀρχίγησε—

Δράκος ἀληθινός—να τρώω θυμωμένες και να θγά-
ξω σιγά! Τὸ Μεγαθήριο!...

...Οἱ Δεξοχωρίτες γὰρ νὰ βλέπουνε τὸν καπνὸ,
ποὺ ἀγκομαχόντας ἔβγαζε τὸ θερίο, ἀρχίσανε σιγα-
οιγὰ νὰ ὑψώνουνε τὸ κεφάλι...

Ὁ Χαρούλης μόνο δὲν ἔβλεπε τίποτας τῆς ψυχῆς
του τὰ μάτια εἶταν ἀλλοῦ καρφωμένα, πὺ μακριά,
πὺ βαθιά. δὲν ἔγλεπε τρογύρα. Κάποιτες-κάποιτες
μόνο, σὰ διάβαινε σιμὰ σιτὸ Κονάκι, ἔκανε νὰ ση-
κώσῃ τὰ μάτια, μὰ πάλι τὰ κατέβασε εἶταν πολὺ
ψηλό....

— — — Μιὰ παράξενη βουή ἄρχισε νὰ θγαίῃ
ἀπ' τὸν Κάμπο, σὰν τῆ βουή ποὺ δὲν ἀκούγεται, μὰ
ποὺ τῆ νοιώθῃς και μὴνᾶει τοὺς χειμῶνες ἢ τίς
θύελλες....

Παράξενη, μουγγή βουή. Δὲν ἦξερες ποῦθ'
ἔρχεται, ἀπὸ βοριά ἢ ἀνατολή, ἀπὸ βουνά ἢ πολι-
τείες. Πότε νόμιζες πῶς ἔβγαυε ἀπ' τὰ νέφελα, μὰ
πιότερο ἀπ' τῆ γῆς... Κανένας δὲν τὴν ἄκουγε, τὴν
νοιώσαν,—τέτοια παράξενη βουή, ἀλήθεια, πρώτη
φορὰ νοιώσανε τοῦ Κάμπον οἱ ἄνθρωποι. Καὶ οὔτε
κάμανε λόγο μεταξὺ τους γιὰντὸ, οὔτε ἀλλάξανε κου-
θέντα, μιλοῦσαν ὅμως μὲ τίς ματιές, τίς χαμηλές μα-
τιές.—Τὰ θράδια ποὺ γυροῦσαν ἀπ' τὰ χωράφια
καὶ στανοῦνταν ἀπ' τὰ νοροπάτια εἰς τὴ δημοσὰ γὰρ
τὸ χωριό, στικόντανε λίγο, χωρὶς νὰ ποῦνε λέξη,
μόνε κυττάζονταν... Κ' ἔβλεπες τότε, σιτοῦ σούρουπου,
τὸ σταχτόγωπο, μύριες γραμμωτὲς φωτεινές, σὰ μα-
κριές λεπίδες νὰ θγαίνουν, νὰ ξεχύνονται ἀπ' τὰ μά-
τια τῶν κουρασμένων χωρικῶν, νὰ διασταυρῶνται
μὲ γληγοράδα ἑφάνταστη, νὰ σμίγουνε, σὰν ἡμῖα νὸ
ἐνωθῇ, νὰ χωνετῇ στήν ἄλλη... Καὶ θάνοιωδες...
μὰ ὄχι, ἔπρεπε νάχῃς τὴν δική τους τῆ ματιά, τῆ δι-
κή τους οδοῖα νάχῃς, Καμπίσιος νὰ εἴσωνα, γὰρ νὰ
ξηγήσῃς τῶν ματιῶνε τὰ κρυφομυλήματα, τὰ φανερά
μ' ἀνάκουσια. ποὺ λέγανε γὰρ τῆ βουή—τῆ βουή,
ποὺ ὀλομερίς τὴν ἄκουαν σιτοῦ χωραφιοῦ τὰ χόματα,
σ' ἀγκάδια, σιτοὺς οβῶλους... και παρατούσανε τ' ἀ-
λέτρι ἐκοτατικοί, γὰρ νὰ τῆ νοιώσουνε πὺ βαθιά,
νὰ τοὺς μιλήσῃ ὡς τὰ μύχια,—καθὼς ἐκεῖνη τὴν ἡ-
μέρα ὁ Χαρούλης, παράτησε τ' ἀλέτρι στῆ μέση τοῦ
χωραφιοῦ κι ἐκοτατικὸς ἀγονγκραζόντων... μὰ πάνε
χόσοονια τώρα

— — — Καὶ ἦρθ' ὁ χειμῶνας και
πέρασε, κι ἦρθε κι ἄλλος ἀκόμα και πέρασε, κι ἡ
βουή ὄλο και δυνάμωνε και ἀκούτουν, σὰν ἀπόμα-
κρο πνονιπωνητὸ θύελλας προπογένητης, μύρας,
ποὺ κλειοῦσε ὄλες τίς φουροῖνες και τίς βαριοχει-
μωνιές. Οἱ γερόντοι μὲ φόβο κι οἱ νοιὸ μὲ περιέρ-
γεια καρτεροῦσανε τὸ ξέλοσμά της κι ὄλοι τους,
μ' ἐντρομη λαχιάρα, κοιτάζαν μὰ τὰ σύγγερα, μὰ
τὰ βουνά...—Τότες ἀλοῦστικε μερὶθότικη φωνή
σὸν Κάμπο, σὰ νάβγαυε ἀπὸ τῆς Γῆς τὰ ἔγκατα,
ἐποχτόνιου θεοῦ σιεναγμός: «—Ἐ, σεις, βαροῦ-
πνωτοί! Ξυπνάτε, σηκωθῆτε, τινάξτε ἀπ' τὰ μέλησας
τῆ νάοχη' τεντώστε τὰ χέρια και ὀρθώστε ἀγέρωχα
τὸ κορμὶ σας! Ἀνοῖξτε τὰ μάτια κατάντικον σιτοῦ
ἡλιου τὸ φῶς!... Ἐ, κουρασμένοι, μὴ δειλιάζετε,
ἐγὼ σὰς συντρέχω, και εἶμαι ἡ Δύναμη ἐγὼ—εἶμαι
ὁ Πόνος! Ἀνοῖξτε τὰ μάτια σας και θὰ μὲ γνωρί-
σιε... εἶμαι δικὸς σας. Χόσοονια μὲ ποτίσατε μὲ τὸν

ἴδρω σας τὸν πικρὸ και μὲ θρέψατε μὲ τοὺς βόγγους
τῆς δουσιχιάς ποὺ σὰς δέρεει... Ἐμπρός, σηκω-
θῆτε! ἔλατε σὲ μέτανε ὄλοι, νὰ σὰς γιλιῶω και νὰ
σὰς ἀγκαλιάσω... τὸ γέλιμα τοῦ Πόνου. Ἐλάτε!...»

Κι ἄκουγαν ἀχόριαγα νοιὸ και παιδιὰ και γερόν-
τοι, ὄλοι αἰστανόμενοι μὰ γλέκα, σὰ φῶς και σὰ
βάλοσμο, ποὺ γιόμιζε τὸν ἀγέρα και ἔκανε τὰ κορ-
μὰ νὰ φρίσσουν. Ἀκοῦστε, ἀκοῦστε τῆ θεϊκιά φωνή,
τῆ μουγγή φωνή!...

Μονάχα ὁ Χαρούλης δὲν ἄκουε τίποτα ἢ ψυχῆ
του ἀλλοῦ εἶταν προσηλωμένη, πὺ μακριά, πὺ θα-
διά... και κάποιτες σὰ ν' ἀποκρινόντων σὲ δικούς του
σιοχασμούς, κινούσε τὸ κεφάλι: Θ α ρ θ ἦ—θ ἰ γ ἰ
νη!...

IV

Πέρασε ἀπὸ τὸ χωριὸ ἕνας τομπάνος μὰ θρα-
δυνή και ἦπε νερὸ σὸ πηγάδι. Τὰ παιδιὰ τὸν τρι-
γύριον και μὲ περίεργα μάτια, ξετάσανε τὴν πα-
ράξενη και φανταχτερὴ φορεσὰ του. Οἱ γυναῖκες μ'
ἀνοιχτὸ στόμα κωμωδῶσανε τὴν κομποσασὰ του και
οἱ ἄντρες, μὲ περιέργεια ἐμφοδῆ τὸ τομπανόσκυλο
και τὸ σιλιάχι.

Στὸν ξένο, δὲν ἄρεξε τίποτα σὸ χωριό, οὔτε και
τὸ νερὸ ἀκόμα, πλιότερ' ὅμως δὲν ἄρεξε ἢ ταπεινὸ-
τητα και ἢ δουλοσύνη ποὺ κυθέρωνε ὄλα τὰ πρόσωπα.
Ἐστῆριε ὀλόγυρα περήγανα και εἶπε: «—Ὡ, τα-
πεινοὶ και χαμηλόβλεποι, Καμπίτες! θγάτε τὰ θό-
δια ἀπὸ τὸ ζυγὸ, και ζετήστε σεις... Τί μὲ κοιτᾶτε
ξεπασμένα εἶσι; Δὲν εἴσασι ἄνθρωποι σεις ποὺ
σζίθετε πάντα τὸ κεφάλι; Ἡ ματιά σας δὲν πάει
πὺ πέρ' ἀπ' τὸ ἐννὶ και ἢ σκέψη σας ὡς τὴν σὺρὰ
τοῦ βοδιοῦ γτάνει...»

Ἀνάλασχη ταραχὴ ἔκαμε τὸ πλῆθος τῶν Καμπί-
σων, ν' ἀναδέψη σιενάχωρα... Ρωτηθῆσανε μεταξὺ
τους μὲ τίς ματιές, καθὼς τὰ μερμηγία μὲ τὰ κέ-
ρατα,—:Ποιὸς εἶναι τοῦτος και τί τάχα τοὺς λέει;..
Ὁ ξένος εἶπε:—Τί μὲ κοιτᾶτε και μὲ λερώνετε μὲ
τίς ματιές σας τίς ἔπουλες; Ἄνθρωπος εἶμαι μὰ
ἐσεῖς μὸθ θάθετε στήν ψυχῆ μου σιχαμάρα και φρί-
κη, μὲ τῆ σαπίλα ποὺ ἀναδίνει ἀπὸ πάνω σας... ἀπ'
ὄλα τὰ πάντα ἐδῶ σὸν τόπο σας...»

Μιὰ φωνὴ ἀδύναμη, σὰν ἀπ' τὸν ἴδιο τὸν ἀχὸ της
φοβισμένη, θγῆκε ἀπ' τὸ μέρος τῶν χωρικῶν:—
«Ποιὸς εἶσαι, τί λές;»—και κοιτάζονταν ὄλοι οἱ χω-
ριάτες κι ἀνωροπτόντωνσαν μὲ τίς ματιές, κ' ἔλεες
πῶς ὄλοι μὰθ θγάσανε ἔσοτερ' ἀπ' ἀγόνια τὸ μέγα
εἶπημα: «ποῖς εἶσαι, τί λές;»...

«—Τομπάνος εἶμαι. Δὲν ἔχω σῆτι ἐγὼ, κάθομαι
σιτὰ βουνά. Τὸ μάτι μου κικλῶνει τὸν Κάμπο και
χάνεται στήν ἀπεραντισμένη τοῦ γαλάζου. Μιλῶ μὲ
τ' ἀστέρια και μὲ τὰ στοιχὰ κι ὄλο τ' ἀψηλὸς κοι-
τάζω... κι ὄλη μου ἢ ζωὴ εἶναι χαρὰς τραγοῦδι, ἀ-
μανὲς λεντροιάς... Σαγάντεμα τὰ χαμόσπια σας
και πέρσασ' μὰ τὰ ἔργα σας τὰ ταπεινά, μὸθ κόνανε
τὸ τραγοῦδι και τῆ χαρὰ μου...»

Ἐπεισῆς εἶμαι και τοῦτο σὰς λέω: παρὰ νὰ γα-
μοσέρονεσι—εἶδια και βατράχια, κἄλιο νὰ αἰθερο-
λάμνετε—κοράκια, ὄρνια!...»

Εἶπε ὁ τομπάνος κι ἀγέρωχος ἔσκιε τ' ἄλαλο
τῶν χωρικῶν πλῆθος, ποὺ τὸν ἐδώρει σασισμένα και

βγήκε απ' το χωριό με το σύντροφο σκύλο του.

Μέρες πολλές μιλούσανε για τον καιραριό ισομ-
πάνι και τα λόγια του τα πειραχτικά, μα πού γλυκά
βουτάνε οι' αυτιά τους... Ζητούσανε ξηγητή για τα
λόγια τα πρωτάκουστα, μα τέτοιος δὲ βρισκότανε σὶ
χωριό τους. Ὁ Χαρούλης δὲν πήρε εἶδηση τὸν ισο-
μπάνο, οὔτε ἄκουσε τὰ λόγια του' μοναχοπερπατοῦσε
καὶ συγχοδιάβαινε ἀπ' τὸ Κονάκι δὲ σήκωνε ποτὲς
κεφάλι νὰ ἰδῆ τὴν ἀψηλὴ σκεπή, μα πάντα στὰ πε-
τρόχιστα θεμέλια κάμφωνε τὴ ματιά.—Ἔσκυψε μὰ
φορὰ καὶ μετ' τὸ χέρι ξέτασε τὰ νιουβάρια* κούνησε
τὸ κεφάλι κατὰ μουρμουρίζοντας στοχαστικά...—Ἔβρι-
σκε πὼς ἐδῶ καὶ κάμποσο καιρὸ ἀρχίζανε νὰ ριπιά-
ζουν... Θ ἄ ρ θ ἦ... θ ἄ γ λ ν η !.....

Τότες ἡ μουγγὴ θουή, πὸν ἀκούδιον ἀπὸ καιρὸ ἔ-
παψε. Ἐνα δροσερὸ ἀεράκι ἔπνεε ἀπ' τὸ Νοτιά, ἀπὸ
καὶ χῶρες πὸν τὶς βρέχει ἀπεραντο ἀμυρὸ νερὸ μετ'
τὸ χροῖμα τοῦρανοῦ. Ἀεράκι πὸν ἔφερνε ψιδυρούς
πρωτάκουστους, γλυκοὺς, ἀπὸ θανμασιτὲς πολιτεῖες
μετ' ἀψηλὲς λιθόχιτιες καλῆδες, καὶ ἀπὸ τὸ Κονάκι
πὸν ψηλές! Ἄλλο δὲν τοὺς λέγανε τὰ ψιδυρίσματα,
ἀπὸ τὰ θανμάσια τοῦ ἔρωτου κόσμου. Μὰ διαβή-
κανε τότες ἀπὸ τὸν Κάμπο πολλοὶ ἀνθρώποι καὶ τοὺς
μιλῶσανε γιὰ καιροκάραβα, πὸν ταξειδεύουνε στὰ ρο-
μυρὰ νερά—γι' ἀνθρώπους πὸν πετοῦν σὰ λελέκια
στοὺς ἀέρηδες, κι ἄλλα, κι ἄλλα, ἀκατανόητα κι ἀ-
πίστευτα. Ὅσο πὸν ἀβρίσια εἶσαντε αὐτὰ πὸν τοὺς
εἶπαν οἱ ἀνθρώποι, τόσο πὸν ἀνάθαν πεθυμιές—πό-
δοι στοὺς Καμπίτες.

Μιὰ μέρα τοὺς ἐφάνη πὼς εἶδαν στὸν οὐρανὸ μιὰ
κόκκινη, ὀλόρωρη γλώσσα νὰ γλύφῃ τὰ γαλάζια σύν-
νεφα, καὶ νὰ πορφυρώνῃ ὡς καὶ τὰ μπλάβα μακρινὰ
ὄρη.

Σὲ λίγο ἀκούστη, πὸν κατέβαινε κάποιος μετ'
γάλα θήματα ἀπὸ τὶς ρόδινες βουνοκορφάδες πρὸς
τὸν Κάμπο. Ἡ ματιά του ἀστραπὴ καὶ ὁ λόγος του
μελίσσοι πολίθου καὶ γλυκὸ ἴσια στὶς καρδιές ἀνη-
χοῖσος τὸ γένι του εἶχε χροῖμα τῶν ἀσταχιῶν καὶ εἶ-
τανε σὸν παιδὶ γερασμένο.

Κυπαδιαστὰ τρέξαν οἱ ἀνθρώποι νὰ πιθῶνε τὸ μέλι
τῆς φωνῆς του, καὶ ἐθέλειαν πὼς ἰουζόντανε στὰ
γλυκὰ κίματα τῆς ψυχῆς πὸν γλυκοστόραστε σὸν
τὴ μακρινὴ λήμη στὰ πωτῶν ἡλιοχαδέματα.

Ὁ Στάθης ὁ Χαρούλης σὶ ἀντίκουσμά του αἰ-
σιάνθηκε πόνος διναιτὸ στὴν καρδιά, σὰ νὰ τοῦ ἔβρι-
γωνε ἀλέτρι διπλὸ τὰ στήθια. Ὅλη τὴ μέρα πλανι-
όντανε στὰ χωράφια σὸν παλαβός, καὶ μιὰ σιέναζε
μιὰ γελοῖος καὶ πάντα ἄπλωνε τὰ χέρια νὰ πιθῶν
κάποιον ἴσκιον γλυκοπώρητον ἄπιστον καί: Βαί...
Βαί..., ἔσκυψε μέσ' ἀπ' τὰ δόντια!

Τ' ἀλέτρια καὶ τὰ ζευγάρια μέιναν ἔρημα καὶ τρέ-
χαν ὄλοι μετ' λατάρια, μετ' δίψα, ν' ἀκούνε τὰ λόγια
τὰ μεγαλόπνευστα, ἀπ' τὸ γλυκὸ στόμα. Καὶ ὁ Στά-
θης ὁ Χαρούλης ὀλόπρωτος ἔτρεξε σηκώνοντας καὶ
τοὺς εἶχε πῆ ἡ μουγγὴ θουή, ὄντας τὴν ἄκουαν μέσσο
σπῆρωμα τοῦ χωραριῶ ἢ σὶ ἄλωνιου τὴν πέρη.
Ἐλεγε τὸ παιδὶ τὸ γερασμένο, μετ' τὸ γένι σὸν ἀ-
σταχί—πορεμένο μαῖον πορεσὰ μετ' μακρὸ σὰ γκλί-
τσα ραβδί καὶ διακάκι—ἔλεγε:

«... Δὲ θὰ σὰς πῶ τίποτος νέο ἐγώ, δύστυχοι

Καμπίτες. Τὰ λόγια μου εἶνε τάχει πῆ ἡ μάνα Γίς,
αὐτὴ πὸν ἀστέρωντα μὰς δίνει γενιῶν γενιὲς καὶ θὰ
μὰς δίνει, χωρὶς ποτὲ ν' ἀποστάσῃ, μα καὶ χῶρις νὰ
μὰς χορταίνῃ ποτέ... Ὁ πόνος σας εἶναι πόνος μου,
καὶ τὸν καιρὸ σας, τὸν νοιώθω... Καμπίτος εἶμαι
καὶ γώ, ἄς ἔρχομαι ἀπὸ ψηλά. Τὸ αἷμά σας νοιώθω
στὶς φλέβες μου νὰ τρέχῃ... Κάμπο, θυμάμαι, τὰ
μάτια μου πρωτοξάνοιξαν καὶ πλάϊ σὶ' ἀλέτρι πρω-
τόειδα τὸ φῶς.»

(Σὶ' ἄλλο φύλλο τελιώνει)

ΚΩΣΤΑΣ ΝΤΑΪΦΑΣ

ΤΑΞΙΔΙ

ΣΤΟ ΡΗΓΑ ΓΚΟΛΦΗ

Νά, τὸ νησί, τὸ μακρινὸ μετ' στὰ γλαυκὰ τοῦ ἀπείρου
μετ' στὴ θαμπὴ τὴν καταχνιά.
Γιὰ κεῖ, βαρκάρη, ἀμόλυσε τὴ βάρκα καὶ τρογύρου
σήκωσε τ' ἄσπρα τὰ πανιά.

Ἄνάλωρο κ' εὐωδίασ' ὁ μελτέμι ἀγοφορσίει
κ' ἔχουμε πρῶτα τὸν καιρὸ
κ' ἡ βάρκα καλοτάξιδη σὸν τὸ πούλι πετάει
στεφανωμένη ἀπ' τὸν ἀφρὸ.

Ἐκεῖ πὸν φέγγει ἀχνὰ ἡ στεριά καὶ λῦμπε τ' ἀπρογιάλι
—ὦ, ἰστέρατη χαρὰ μου!—

Ἐκεῖ, βαρκούλα, φέρε με γιὰ νὰ ξανάβρω πάλι
τὰ παιδικὰ ὄνειρά μου.

ΑΓΗΣ ΛΕΒΕΝΤΗΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΕΒΔΟΜΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ, ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ

Ἄθινα—ὦ τῆς γῆς τὸ μέλι καὶ γάλα!
Κόλαση μαύρη, θάνατος ὁ ἐαυτός σου.
Ἄδιάφορος πρὸς τὰ ἔργα τὰ μεγάλα
Τῆς ἕλης δούλος, ταπεινὸς ὁ λαός σου.

Ὅχεντρα δολερή, καρτέρι στήνεις,
Ὅπου τὴ λάμψη τοῦ καλοῦ ὑποθέσεις.
Νὰ με πνίξεις, φαρμάκι δσο κ' ἂν χένεις,
Μάθε Ἱεροσολήμ, δὲ θὰ μπορέσεις.

ΠΟΤΗΡΙ

Ποτήρι ἡ μούσα, κροστιαλλο γιὰλὶ μούχει χαρσίει
Λάμπει βαθεῖα τοῦ ὀυρανοῦ, ἡ ἀνατολὴ κ' ἡ δύση,
Καὶ τὸ θωράω καὶ χαίρουμαι, καὶ ἰσχω πάντα ἐμ-
(πρὸς μου
Καὶ δὲν τ' ἀλλάζω ἂν μοῦ δοθοῦν κ' οἱ θησανροὶ
(τοῦ κόσμου.

ΜΑΥΡΟΣ ΓΙΑ ΜΕΝΑ

Μαῦρος γιὰ μένα πάντα ὁ οὐρανός.
Πέφτει ψιλὴ βροχούλα, θλιβερός
Ὁ κῆπος μου, τὰ ρόδα, τὰ πουλιά
Σὲ μονότονη γέρονον σιγαλιά,

Κάποια ἀχιδοῦλα, ἂν λάμψη, τρυφερὰ
Τῶν ρόδων, τῶν πουλιῶν σιγιά ἢ χαρὰ,
Μὰ σύννεφο τὴν πνίγει, κ' ὁ οὐρανός
Πάντα γιὰ μένα, μαῦρος σκοτεινός!

ΙΩΣΗΦ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

Η ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ

Φίλε «Νουμά»,

Ήμπορείς νά μου ελιπής τί επιτρέπει και τί απαγορεύει ή Λογοκρισία τού Τύπου νά δημοσιεύεται στις εφημερίδες; Τό ξέρω τί θά μου πής και για τούτο σέ απαλάσω από τήν περιττό κόπο. Ήν τούτοις ήμπορείς νά μου εξηγήσεις γιατί αφήσες ή Λογοκρισία από τήν «Κοινωνία» τής Δευτέρας τό ακόλουθο χρονογράφημά μου;

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΔΙΠΛΟΣ

Μου έούθησαν προχθές έναν άνθρωπο περίεργο, τόν κ. Λουδοβίκο. Ο άνθρωπος αυτός είναι διπλός. Δηλ. έχει δυό πόδια και δυό χέρια. Μου είπαν άκόμα πώς έχει δυό γνάθους, δυό συνειδήσεις, δυό στομάχια, μά δέν τόν πιστεύω, γιατί δέν τό είδα. Έκείνα πού είδα έγώ είναι τά δυό του πόδια και τά δυό του χέρια. Και τίπαι άλλο.

Και νά ιδήτε τί σού ά πού τό χρησιμοποιεί τά φυσικά του άτά χαρίσματα. Με τό ένα πόδι του άνομι πάει στό ένα πολιτικό κόμμα και με τό άλλο πόδι του στό άλλο. Με τό ένα χέρι του παίρνει μισθό από τό ένα κόμμα και με τό άλλο χέρι του από τό άλλο. Τό μυστικό του όμως είναι αυτό: Φρονίζει πάντοτε ν' άγριερώνη ώρισμένο χέρι και ώρισμένο πόδι για κάθε κόμμα και ποτέ τό ίδιο χέρι και τό ίδιο πόδι και για τά δυό.

Άν τόν ερωτήσης λ. χ:

— Κύριε Λουδοβίκο, έως χιές σέ ήξευρα για φανατικό αντίβενιζελικό πώς σήμερα μεταμορφώθηκες σέ Κέσβερο τού κόμματος;

— Κύριέ μου, θά σου άπαντήση, έχεις μεγάλο λάθος. Στο Βενιζελισμό έδωσα τό ελεύθερο χέρι μου και τό ελεύθερο πόδι μου, τό δεξί. Τό άριστερό μου χέρι και πόδι άνήκουν πάντοτε στό αντίθετο κόμμα!

Ο κ. Λουδοβίκος είναι καταχαρούμενος άκόμα και διότι καθιερώθηκε διπλή Προτομαγιά, ή Σοσιαλιστική και ή Άστική, για νά ήμπορής έτσι νά χρησιμοποιή άνέτως τά χέρια του και τά πόδια του.

— Ωχ, άδερφέ! λέγει φιλοσοφών. Όλα τά πράγματα πρέπει νά ναι διπλά στή ζωή! Συμπολίτες και αντιπολίτευσις, νά πούμε!..

Αυτό είναι, φίλε «Νουμά», τό χρονογράφημά μου. Τώρα, τί επιλήρημο θρήκε σ' αυτό ή Λογοκρισία και μου τό θγαλε; Έγώ τουλάχιστο δέν τό βλέπω. Ά, σιάσον! Η άλήθεια είναι πώς στό χρονογράφημα τό διπλό άνθρωπο τόν έλεγα κύριο Φρανσουά. Μά Φρανσουά (ήγον Φραγκίσκος) λέγεται κι ό επαξίως διενθών τήν Λογοκρισία κ. Βιοβίλης. Πού νάν τό φαντασιώ έγώ, ένας άρχάριος και άγείλης χρονικογράφος, πώς ό κ. Βιοβίλης έχει τό «Φρανσουά» ως *marque déposée*; Άλλά κι αυτό νάναι, έχει από τό Νόμο κανένα δικαίωμα ή Λογοκρισία νά φέρνεται τόσο άνδαιρετα σέ προσωπικά ζητήματα;

Δικός σου
ΓΚΡΕΓΚΟΥΑΡ

ΓΙΑ ΤΟ «ΝΟΥΜΑ»

Σύρος 2 Μαΐου 1919

Φίλε «Νουμά»,

Σκευμένος μπρός σ' ένα σωρό περιοδικά, πού κάθε εβδομάδα θγαίνουν στήν Άθήνα, ζητώ μέσ τήν πλημμύρα αυτήν νά θρω και πού νάζίξει σι' άλλη θειτ, και πού νά ξεχωρίζει άπ' άλλα.

Και μέσα σ' αυτά δέν βλέπω πάρα ένα πού νάζίξει. Αυτό τό περιοδικό είσαι σέ. Σ' μόνο ξεχωρίζεις για τήν εκλεκτή σου ύλη. Όλα σου είναι όμορφα, όλα διαλεκτά.

Διαβάσω τά τελευταία σου φύλλα.

Άληθινά μικρά άριστοτεργήματα, πού μοροϋσες νά παραβληθόνε με τά καλλίτερα ξένα περιοδικά.

Τά τελευταία σου φύλλα είναι γεμάτα από πολιτικά πειραδάκια και μέσα σ' αυτά ξεχωρίζουν—άληθινά διαμάντια—τά έργα τού διενθνή σου κ. Δ. Π. Ταγκοπούλου «πίσω άπ' τό κάγκελο».

Τά θυμάμαι σχεδόν όλα. Και δέν χορταίνω νά τά διαβάσω δυό τρεις φορές. Κι διαν τά διαβάσω μου ξαναόρχωνται στή μνήμη και ξένα έργα όπως τό «LE MIE PRIGIONI» (Η γιλακός) τού Γαλλού ποιητού Silvio Pellico, πού περιγράφει τόσον θρόατα και με δλοζώντανα χρώματα τή γιλακισή του. Κι αυτός είχε γιλακισθή γιατι πολεμοϋσε για άγριο σκοπό.

Υπάρχει μια τόσο συνταύτιση από ιδέες, μια τέτοια άναλογία από σκέψες, και από αισιήματα, πού μου γεμίζει τήν καρδιά θαυμασμό και χαρά. Θαυμασμό για τό νέο πνευματικό ακούραστο και πεπειραμένο εργάτη πού τόκανε, χαρά γιατι σκέπτομαι πόση πρόοδο έχει κάνει ή φιλολογία μας.

Κι διαν λέω φιλολογία έννοή τή καινούρια, τήν άνόθευτη εκείνη πού έκαμαν σι καινούριοι πνευματικοί εργάτες, εκείνη για τήν όποία έού πολέμησες τόσο.

Η άλήθεια είναι πώς τήν πρώτη σου δράση δέν τήν είχα παρακολούθησει, γιατι ήμουν μαθητής, ύστερα έγραφα στήν Εδρόπη.

Και κεί κάτον τού κάκου ζήτησα νά θρω ένα περιοδικό γραμμένο ύπως πρέπει και στήν γλώσσα τήν γίνικιά, τήν δημοτική, πού μοιάζει με άρμονία.

Αίγο καιρό μετά πού ξαναγύρισα με άνεμφορατη χροή είδα πώς κατέβαινες πάλι στόν άγώνα.

Είχα τόσα όμως άκούσει για σέ, πού διαν εδιάβασα τά πρώτα σου φύλλα δέν μ' εξέπληξαν. Μόνο μέγέμισαν χαρά.

Με πολλή άγάπη και έχιτίμηση
ΑΙΟΝ. ΚΑΜ.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Σ' ΕΝΑ: ΚΑΘΗΓΗΤΗ

Σ' έκαμε ό Σερβαστόπουλος στό βήμα ν' άνεβής μετ τή μητέρα γλώσσα μας νά λές... και ν' άσεβής. Τό βήμα έγινε πλάστηγα, και νους χοντρός ζυγιάστηκες, και δίδια τή Δημοτική νά σβήσης καταπίστητες.

ΣΤΟΝ ΙΔΙΟ

Της δόλιας καθαρεύουσας ξεφύτρωσες σωτήρας, τά πάντα καταπίστητες, βαρύν δδοστροφώτης.

ΠΙΚΡΑΓΚΑΘΗΣ

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ «ΤΥΠΟΣ»

Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

~~~~~  
 = = Γραφεία, Σοφοκλέους 3 = =  
 ~~~~~

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Έσωτερικού: Έτησία Δρ. 10.— Έξάμηνη Δρ. 6.—

Έξωτερικού: » Φρ. 15.— » Φρ. 8.—

Κάθε φύλλο λεπτά 25

Άγγελια και διαφημίσεις δραχ. 2 ο στίχος.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Ο ΛΟΣ ὁ Ἀθηναϊκὸς τύπος, Βενιζελικὸς καὶ ἀντιβενιζελικὸς, ὁμοίωνα οὐσταίνουνε στὴν Κυβέρνηση νὰ δώσει χάρις στοὺς πολιτικοὺς κατάδικους ποὺ βρίσκονται, λίγο ἢ πολὺν καιρὸ, στὶς φυλακές. Μάλιστα μερικὲς ἐφημερίδες, ἔγραψαν πὼς ἐπιβάλλεται αὐτὴ ἡ χειρονομία στὴν Κυβέρνηση καὶ γιὰ ἔθνικους λόγους, τώρα ποὺ ὀπωσδήποτε προχωροῦμε στὴν ἐθνικὴ μας ἀποκατάσταση, μὰ καὶ γιὰ λόγους καθαρὰ ἐσωτερικούς. Ἐμεῖς ποὺ εἶχαμε τὴν τιμὴ νὰ μείνουμε λίγο καιρὸ στὴ φυλακὴ καὶ νὰ γνωριστοῦμε ἔτσι ἀπὸ κοντὰ μὲ διάφορους πολιτικοὺς καταδικουπόδικους, μορφώσαμε τὴ γνώμη, καὶ τὴ διατυπώσαμε σ' ἄρθρο μὲτ' ἄλλων ἀπὸ τὴ φυλακὴ, πὼς ἡ Κυβέρνηση δὲν ἔχει νὰ ζημιωθεῖ τίποτε, τὸ ἐναντίο μάλιστα ἔχει νὰ ἀφελθεῖ ἀρκετὰ, ἂν προλάβει τὴν ὑπογραφή τῆς ὀριστικῆς εἰρήνης καὶ μ' ἓνα Βασ. Διάταγμα ἀνοίξει τὶς φυλακές. Γιατὶ ἐπὶ τέλους πρέπει νὰ τὸ χωνέψουμε ὅλοι μας καλὰ πὼς τότε μόνο θὰ μεγαλώσει πραγματικὰ ἡ Ἑλλάδα, ὅταν τὰ κομματικὰ μίσση, ποὺ τόσο μᾶς χωρίζουνε, σβύσουν ὁλότελα. Κ' ἓνα μέσο γιὰ νὰρχίσει νὰ σβίνει τὸ ἐθνικὸ αὐτὸ κακὸ, εἶναι καὶ τὸ ὅτι προτείνουμε σήμερα στὴν Κυβέρνηση ὅλες οἱ Ἀθηναϊκὲς ἐφημερίδες.

Ο κ. ΒΟΡΕΑΣ ἄλλοτε ὑποψήφιος στὸ Πανεπιστήμιο γιὰ τὴν ἔδρα τῆς ἑβραϊκῆς γλώσσας καὶ καθηγητῆς τῶν Παιδαγωγικῶν ἐξελέχθη μετ' ὅν καιρὸ σὲ καθηγητὴ τῆς Φιλοσοφίας, ὅπου σήμερα εὐκλεῶς ἀνίσταται μὲ συμβασιλέα τὸν κ. Εὐαγγελίδη. Δυὸ φιλόσοφοι στὴν Ἑλλάδα δὲν εἶναι πολλοί, ὅπως θὰ νόμιζε κανεὶς, ἅμα συλλογιστοῦμε πὼς ἡ Ἑλλάδα πάντοτε εἶτανε ἡ κοιτίδα τῆς Φιλοσοφίας. Οὔτε εἶναι παράδοξο πὼς ὁ κ. Βορέας ἀρχίζοντας ἀπὸ ἑβραϊολόγος κατάντησε σήμερα φιλόσοφος, ὅταν εἶναι γνωστὸ πὼς στὸν εὐλογημένον αὐτὸν τόπο οἱ ἀπόμαχοι τῆς λογοτεχνίας γίνονται Ἀκαδημαῖοι, οἱ καθηγητῆς τῆς Φαρμακολογίας εἰσηγητῆς ποιητικῶν διαγωνισμῶν,

καὶ οἱ πατυρολόγοι, ἐξελίσσονται μὲ τὴ βοήθεια τοῦ θεοῦ σὲ ἱστορικούς. Φέτος ὁ κ. Βορέας, πολλαπλασιάζοντας τοὺς τίτλους του, παρουσιάστηκε καὶ ὡς ῥήτορας στὴν Ἐθνικὴ ἑορτῇ. Ὅσοι ἔτυχε νὰ τὸν ἀκούσουνε τὴ μέρα ἐκείνη βεβαιοῦνε πὼς ὄσο μιλοῦσε, ξαναγύριζε ἄθλια στὸ νοῦ τους ἐπίμονα τὸ παλιὸ τραγουδάκι τοῦ Ζαλοκώστα «ὁ βοριάς ποὺ τὰρνάκια παγώνει». Λοιπὸν ὁ κ. Βορέας στὸ λόγο του ποὺ τὸν ἔβγαλε τώρα καὶ σὲ φυλλάδιο, ἀφοῦ ἐξιστόρησε τὴ δόξα τῆς Φυλῆς μὲ μιὰ φιλότιμη προσπάθεια νὰ ὑψωθεί στὸ ὕψος τοῦ Μιστριώτη, δὲν ἔλειπε νὰ μᾶς πῆ τὴ φιλοσοφικὴ του γνώμη καὶ γιὰ τὴ γλώσσα. Χάρι στον κ. Βορέα μαθαίνουμε τὰ ἀμίμητα αὐτά. Πὼς ἡ καθαρεύουσα εἶναι ἡ γλώσσα τῶν δοκίμων λογογράφων καὶ ποιητῶν (ὅστε ὁ Σολωμὸς π. χ. δὲν εἶναι δόκιμος), πὼς ἐμφανίζει ὄσην καὶ ἡ παλιὰ γλώσσα εὐκαμψίαν καὶ λειότητα καὶ χάρι καὶ πὼς θανατίζεται γιὰ ὅλα αὐτὰ καὶ ἀπὸ τοὺς ξένους. Ἀπὸ μετριοφροσύνη του βέβαια παράλειψε νὰ ἀναφέρει ὡς ὑπόδειγμα ὅλων αὐτῶν τῶν ἀρετῶν τὸ λόγο του. Φανταζόμεστε πὼς ἡ καθαρεύουσα τώρα προσπαθεῖ νὰ γίνῃ γλώσσα. Πὼς ἔφτασε κόβλας νὰ γίνῃ ἐφάμιλλη τῆς ἀρχαίας καὶ πὼς κατάχτησε καὶ τὸ θαυμασμὸ τῶν ξένων, αὐτὸ οὔτε ὁ κ. Σκιας δὲν τόλμησε ποτὲ νὰ τὸ πῆ. Ὅπωσδήποτε ἔστερα ἀπὸ τὸ λόγο αὐτὸ καλὰ θὰ κάνει ὁ κ. Βορέας νὰ περιοριστεῖ στὴ φιλοσοφία ἀφήνοντας τὴ φροντίδα γιὰ τὴ γλώσσα στον κ. Χατζηδάκη καὶ στὸ κ. Σκιας. ποὺ εἶναι ἀουδιώτεροι νὰ μιλήσουνε ἢ στὴν πεθερὰ τοῦ κ. Χατζηδάκη. Πάντα κατὰ περσότερα θὰ ξέρουνε αὐτοί.

Σ ΥΣΤΑΙΝΟΥΜΕ ἓνα γράμμα τοῦ συνεργάτη τῆς «Κοινωνίας» Γρηγοροῦ ποὺ δημοσιεύουμε στὴ στήλη τῆς «Κοινῆς Γνώμης». Πρόκειται γιὰ τὴ λογοκρισία. Ἐμεῖς δὲ θέλουμε νὰ τὴν ψέξουμε—ἴσως νὰ μὴν εἶναι καὶ καιρὸς ἀκόμη νὰ γίνῃ ἡ ἀπαραίτητη κριτικὴ τῆς—μὰ θέλουμε νὰ τῆς οὐστήσουμε μοναχὰ νὰ μὴν εἶναι τόσο ἀπολυταρχικὴ καὶ ξεπερνάει τὰ σύνορα, τὰ ἀρκετὰ εὐρύχωρα, ποὺ τῆς ὄρισε ὁ Στρατιωτικὸς Νόμος. Ὅσο ἡ Λογοκρισία διευθυνότανε, καὶ σὲ δύσκολους μάλιστα καιροὺς, ἀπὸ τὸν ἱκανώτατο καὶ μὲ πλατυτάτη ἀντίληψη κ. Γεώργιο Παπαντωνάκη, παρόμοιες ὑπερβασίες δὲν ἐγινόντουσαν, οὔτε τόσα λευκὰ ἐφιγουροῦσαν στὶς ἐφημερίδες, ὅπως φηγοῦρόνουνε σήμερα. Ἡ μεγάλη ἱκανότητά καὶ τὸ ξεχωριστὸ τὰκτ τοῦ κ. Παπαντωνάκη σήμερα ἴσια ἴσια φάνηκε καὶ ὁμολογεῖται γενικὰ ἀπὸ ὅλους τοὺς δημοσιογράφους. Ὅταν λοιπὸν ἡ σημερινὴ Λογοκρισία ἔχει ἓνα τέτιο ὑπόδειγμα γιὰτὶ νὰ μὴν τὸ ἀκολουθεῖ:

Κ ΑΤΙ ποὺ ἀκούστηκε σ' ἓνα δημοσιογραφικὸ γραφεῖο καὶ τὸ ἀναγράψουμε, βέβαιοι πὼς δὲ θὰ θυμώσει καὶ δὲ θὰν τὸ ἀφαιρέσει ὁ κ. Φ. Βιρβίλης, κἀλὰ θὰ γελᾷ:

— Πολλὰ μᾶς κόβει ὁ κ. Βιρβίλης !..

— Μὰ ἔγινε σωστός... Φρανσουᾶ Κοπέλι...

ΚΑΖΙΜΠ ΤΕΤΜΑΓΕΡ

ΚΡΙΤΣΚΑ

Ὁ Καζιμίρ Τέτμαγερ, ὁ πολωνὸς συγγραφεὺς τῆς «Κρίτσκα» πρὸ δημοσιεύσεως παρακάτω γεννήθηκε στὸ 1865 καὶ σπούδασε στὰ πανεπιστήμια τῆς Κρακοβίας καὶ τοῦ Ἀϊντελμπεργκ. Στὴν πατρίδα του τὸν ὀνομάζουν «Ὁ Βασιλιάς τοῦ πολωνικοῦ μοντερνισμοῦ». Καὶ πραγματικῶς πρωτεύει στὴν σημερινὴ πνευματικὴ κίνησι τοῦ τόπου του.

Ποιητὴς, μυθιστοριογράφος, νομβελίστας, δραματογράφος, ὁ Τέτμαγερ διακρίνεται σ' ὅλα τὰ εἶδη τῆς λογοτεχνίας, καὶ χρησιμοποιεῖ γιὰ ἐπιδέξιμα τεχνικοῦ καὶ πλούσιου ὄφους.

Μέσα σ' ὅλο του τὸ ἔργο, ἡ σειρά διηγήματα μὲ τὸν τίτλο «Στὴν κορυφὴ τῶν βουνῶν»; ἔχει μιὰ ξεχωριστὴ θέσι. Οἱ νομβέλλες αὗτες παρασταίνουν μιὰν ἐλεύθερη καὶ ἀγρία ζωὴ, καὶ ζωγραφίζουν τὰ πολεμικὰ καὶ ἱστορικὰ μῆθη τῶν ὄρειων Σλαβῶν τῶν Καρπαθίων.

Ἡ «Κρίτσκα» εἶναι παρμένη ἀπ' αὐτῆς τῆς σειράς.

Ἦταν ἓνα μεσημέρι, μιὰ ἀπ' τὶς τελευταῖες ἡμέρες τοῦ Σεπτεμβρίου, ὅταν ἡ Κρίτσκα καὶ ὁ Γιάνεκ συναντήθηκαν γιὰ πρώτη φορὰ.

Ἐνας ἥλιος πού ἔλαμπε χωρὶς νὰ καίει ἀπλωνότανε στοὺς κάμπους καὶ ἔκανε νὰ λαμποκοπᾶει ἡ ἀσπρογάλανη ὄροσπαχνη. Τὰ βουνὰ ξεχώριζαν ζωρὰ καὶ γυαλιστερὰ σὰ ζωγραφιές. Πέρα ἀπ' τὸ δάσος σηκώνοντανε μιὰ καταχνιὰ φωτερὴ καὶ τρομουλιαστή.

Στὸν κάμπο ἦταν στρωμένα σὲ γραμμὲς γραμμὲς τὰ δειμάτια ἀπ' ὀλόχρυσα στάχια. Τὰ καταπράσινα πεῦκα ἔριχναν ἐδῶ καὶ κεῖ πυκνὲς σκιές, πού ξεχώριζαν μέσα στὴς ἀλαφρύτερες σκιές τῶν ἄλλων δέντρων.

Οἱ ξύλινοι φράχτες ἀστραφταν σὰν τὸ στιλβωμένο ἀτσάλι. Πότε πότε περνοῦσε ἓνα κάρρο φορτωμένο μὲ σίκαλη πού λῆς καὶ λουζότανε μὲς στὸ δικό του τὸν ἴσκιο; καὶ τὸ νερὸ ἐνὸς ρυακιοῦ σπιθοβολοῦσε σὰν ἀπὸ χίλια ζωντανὰ διαμάντια.

Στὰ θερισμένα χωράφια, μὲς στοὺς χρυσαφένιους καλαμιῶνες, περνοῦσαν τὰ βοσκήματα: τὰ γελάδια σέφοναν ἀργὰ ἀργὰ τὸν ἴσκιό τους, ὕστερα μεμιᾶς σταματοῦσαν μὲς στὸν ἥλιο πού τοὺς ἔδινε τὸ χρῶμα τοῦ χαλκοῦ. Τώρα μιὰ ἀγελάδα μουκανοῦσε κρίζοντας τὸ μουσκάκι της; τώρα ἓνας βοσκὸς τραγουδοῦσε, τώρα μιὰ βοσκοπούλα. Κοντὰ στὸ δάσος κάτι παιδιὰ ἀνάβαν φωτιά, καὶ ὁ καπνὸς ἀπὸ ἀσῆμι καὶ ἱαφεῖροι ἀνέβαινε ὀρθὸς καὶ ψηλός, ἀπὸ πάνω ἀπ' τὴν ἀλόγα πού ἦταν ὅμοια μὲ πορφυρὸ λαμπερὸ πετράδι δευμένο στὴ γῆ.

Ἀπὸ μακριὰ, πίσω ἀπ' τὰ λιβάδια, ἀκουγότανε τὸ μονότονο βουητὸ τῶν αἰώνιων χειμάρρων.

Κοντοκίβνια γαλήνη ἦταν ἀπλωμένη στὸν ἀέρα καὶ τὸ ἀέθριο φῶς τοῦ ἡλίου ἔκανε νὰ φεγγεβολοῦν οἱ πάνω πάνω στὰ γαυκοῦμένα δέντρα.

Ἡ Κρίτσκα ἦταν τότε δεκαῆξι χρόνων καὶ φύλογε τὰ γελάδια. Ἦτανε ξαπλωμένη στὴ γλῶσσι πάνω σ' ἓνα καταπόσινο ψῆλωμα, μὲ τὴν φουῖστα της σηκωμένην ὡς τὰ γόνατα, καὶ ἔγραφε μὲ τὸ καμουτσίκι της κύκλους πάνω ἀπ' τὸ κεφάλι της.

Ἐδοκίμασε ἓνα περίεργο αἶσθημα ἀλλάζοντας θέσι, ὅπως ἦτανε ξαπλωμένη, σὰν νὰ τὴν εἶχε κανένας σπρώξει ἀπὸ τοὺς ὤμους γιὰ νὰ τὴν τοποθετῆσει πρὸ ἀναπαυτικὰ.

Ἦστερα ἄρχισε νὰ τραγουδᾶει μ' ὅλη της τὴ φωνή.

Ἦξεφνα, ἀκούει ἀπὸ πάνω ἀπ' τὸ κεφάλι της ἓνα θόρυβο καὶ μιὰν ἀντρικὴ φωνὴ νὰ τῆς μιλεῖ:

— Γιατί τραγουδᾶς ἔτσι, κοπέλλα μου;

Ἡ Κρίτσκα δὲν ἀποκρίνεται, τόσο ἔχουν τὰ μάτια της θαμπώσει: μπροστὰ της στέκεται ὀρθὸς ἓνα νιὸ παληκάρι πού τῆς φάνηκε πὼς εἶχε κατεβεῖ ἀπ' τὸν οὐρανὸ. Ἡ μεταλλικὴ πλάκα τοῦ στήθους του, ὁ χαλκὸς στὸ ζωνάρι του, τὰ δαχτυλίδια πού στολίζουν τὸ πελέκι του, ὅλα λαμποκοποῦνε. Τὸ ἴδιο πλούσια εἶναι τὸ πανωφόρι του καὶ τὸ ζωντὸ του παντελόνι, κεντημένο μὲ κόκκινα σχέδια καὶ κάτω ἀπ' τοὺς γόρους τοῦ μαῖθρου του καπέλλου προβάλλει τὸραῖο ροδαλὸ πρόσωπό του ὅπου τὰ γαλανά του μάτια μοιάζουν σὰ διὰ λουλούδια νοτισμένα ἀπ' τὴν πρωϊνὴν ὄρσοι.

Ἡ Κρίτσκα τὸν κοιτᾶζει κάμποσην ὥρα μὲ θαυμασιμὸ ἔκείνος τὸ καταλαβαίνει καὶ χαμογελαίει:

— Γιατί μὲ βλέπεις ἔτσι;

— Μ' ἔκανες νὰ φοβηθῶ.

— Μήπως εἶμαι κἀνα θηριό; εἶπε γελῶντας.

— Ὅχι, καλέ! μόνο σ' ἀκουσα ξάφνου πάνω ἀπ' τὸ κεφάλι μου καὶ τρύμαξα.

Ὁ γέος ἔμεινε ἀκόμα ὀρθὸς μιὰ στιγμὴ. Ἦτανε φανερὸ πὼς ἡ Κρίτσκα τοῦ ἄρσεε. Ἐκείνη τὸν κοίταξε στὰ μάτια μὲ γρήγορο βλέμμα.

— Πηγαίνεις μακριὰ;

— Πηγαίνω... κεῖ πού πηγαίνω... Κατὰ τίς λίμνες; ἔχω ἐκεῖ κατοικία...

— Τί φτεροῦ εἶν' αὐτὸ ποῦχεις στὸ καπέλλο; εἶπε ἡ Κρίτσκα.

— Ἀπ' ἀητό. Τὸ θέλεις;

— Τί νὰ τὸ κάνω; Ποῦ νὰ τὸ βάλω; στὸ σῆλι μου;

— Μείνε αὐτοῦ πού κάθουσαι, τῆς ἀποκρίθηκε ὁ νέος, βάζοντας τὸ χέρι του στὸ λαμπό της.

— Ἔλα! Ἔλα! κάτω τὰ χέρια!

Τοῦ ἔσπρωξε μὲ δύναμη τὸ χέρι του μακριὰ. Ἐκείνος ἔνωσε μὲ ἀνατριχίλα νὰ τρέχει σ' ὅλη του τὴν πλάτη.

— Μὰ τί, καλόγρια εἶσαι;

Ἐπάσχιζε νὰ μὴ δειξοῦ τίποτα, μὰ ἦτανε λίγο σατισμένος. Ἡ Κρίτσκα ἔνωσε πεποίθησι στὸν ἑαυτὸ της. Θᾶθελε νᾶβρισκε κάτι νὰ τὸν πειράξει, μὰ, μπρὸς στὸ τριανταφυλλένιο πρόσωπό του κάτω ἀπ' τὸ κατάμαυρο καπέλλο μὲ τὸ μακρὸ φτεροῦ, δὲν ἔβρισκε τίποτα νὰ τοῦ πῆ. Ἐκείνος τὸ κατάλαβε καὶ χαμογέλασε πάλι.

— Ἐέρεις πού φαίνεσαι κακιά;

Ἐκάθησε κοντὰ της, ἀπάνω στὸ ψῆλωμα.

— Ἐχω καιρὸ, εἶπε.

— Ναι, δὲν εἶναι ἀργά, ἀποκρίθηκε ἡ Κρίτσκα ἀνατριχιάζοντας ὀλάκερη.

— Τί τραγουδοῦσες ὅταν ἦρθα;

Ἡ Κρίτσκα ξαφνίστηκε. Μειμᾶς ἔνωσε πὼς ντροπώτανε. Πρῶτα πού ὡς τότε δὲν τᾶχε ποτέ της ἀσταναθῆ.

— Ὄστε λοιπὸν μ' ἄκουσες;

— Ναι. Λοιπὸν, τί τραγουδοῦσες;

— Δὲ θυμάμαι.

— Πρόσεξε καλά νὰ μὴ σοῦ τὸ θυμήσω ἐγὼ !

— Πῶς !...

Ἡ Κρίτσα κοκκίνησε κ' ἔστρεψε τὸ κεφάλι της ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά.

— Πῶς ;... τῆς εἶπε κείνος· νὰ ἔτσι !

Καὶ ἀρπάζοντάς την ἀπ' τὸ σάλι, τὴν τράβηξε κοντὰ του.

— Ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι ; ρώτησε ἡ Κρίτσα.

— Ἀπ' τὴ Γκρόνια.

— Καὶ τί κατοικίες ἔχεις στὶς λίμνες ;

Ἡ δυσπιστία ἄρχισε νὰ τρυπώνει στὸ κεφάλι τῆς βοσκοπούλας.

— Ἐ ! ἔτσι σ' τόπα, γιὰ νὰ γίνει κουβέντα, δὲν ἔχω κατοικίες πούπετα, εἶπε ὁ Γιάνεκ.

— Πῶς αὐτό ;

— Ἔτσι περνᾶω ἀπὸ δῶ.

— Καὶ ποῦ πᾶς ;

— Ἀνεβαίνω τὸ ποτάμι πρὸς τὶς πηγές· θέλω νὰ ἴδῶ κάποιον καὶ τὰ μάτια του γυάλιζαν, γεμάτα πονηρία, κάτω ἀπ' τὰ φρύδια του.

Τότε ἡ Κρίτσα παρατήρησε πὼς εἶχε στὸ ζωνάρι του διὸ μαχαίρια καὶ ἓνα πιστόλι.

«ὦ ! σκέφτηκε, εἶναι ληστής.» Καὶ ἡ καρδιά της γέμισε σοῦ ἀπὸ κατάληψη καὶ ἀπὸ ἔκσταση.

— Καὶ πότε θὰ ξαναπεράσεις ;

— Μὰ, σὲ καιὶὰ βδομάδα, στογάζουαι, ἢ σὲ πέντε μέρες. Σὺ θὰ μείνεις σὲ τοῦτα τὰ μέρη ;

— Ναι.

— Καὶ πῶς σὲ λένε ;

— Κρίτσα. Καὶ σένα ;

— Γιάν. Θές νὰ μὲ φιλήσεις ;

Τοῦ ψιθύρισε σιγὰ σιγὰ : «Θὰ σὲ φιλήσω.»

Κι ὁ Γιάνεκ τὴν σφιχταγκαλιάζει καὶ τὴν φιλεῖ, ἐνῶ ἐκεῖνη νιώθει μιὰ κούραση ν' ἀπλώνεται μέσα στὶς φλέβες της...

Ὅταν τὴν ἄφισε, καθὼς τὸν ἔκοιτοῦσε ποῦ τραβοῦσε κατὰ τὸ δάσος καὶ τὸ βουνό, ψηλὸς καὶ λιγερός μες στὸν ἄσπρο του μαντίλα, μὲ τὸ ψηλὸ φτερό ποῦ τὸ ἀνέμιζε ὁ ἀέρας στὸ καπέλλο του, ἐνίωσε κάτι νὰ τὴ σφίγγει στὸ στήθος καὶ τοῦ φώναξε μ' ὄλη της τὴ φωνή :

*Πῶς σὲ πονῶ, πόσο πονῶ,
ποῦ γεύγεις, ἀκριβέ μου!
Μὰ θπον καὶ ἂν πᾶς δὲ σὲ ξεχνῶ
ποιέ, ποιέ, ποιέ μου!*

Κι ἐκεῖνος ἀπὸ μακριὰ τῆς ἀποκρίθηκε :

*Κι ἂν πάω ληστής μὴν κλαῖς. Στὸ Θιὸ
γιὰ μένα προσευγήσου,
Καλή μου, καὶ θὰ ματαρθῶ
πάντα νὰ ζῶ μαζί σου.*

Γιὰ πολλὴν ὥρα τὸ τραγούδι του ἐρχόταν ἀπ' τὸ δάσος. Ὑστερα ἡ φωνὴ του μάκρυνε καὶ οὐδύστηκε.

Ἔτσι τὴν ἄφισε καὶ γάθηκε μπαίνοντας στὴ λευκὴν οὐμίλη, μες στὴν πένθιμη ἐρημιὰ τοῦ χινοπώρου. Τσανουδοῦσε χαρωπά, τὸ χρῶμα του ἦταν τριανταφυλλένιο, κ' ἦταν ντυμένος σὰ γαμπρὸς μὲ τὴ λαμπε-

ρὴ του τὴ ζώνη καὶ τ' ἀστραφερά του τ' ἄρματα.

Κι' ὕστερα ὅλα βουβάθηκαν γύρω ἀπ' τὴν Κρίτσα.

Ἐνα φλογερὸ μεσημέρι τοῦ Ἰουλίου, ἡ Κρίτσα περπατοῦσε στὸ βουνό, κάτω ἀπ' τὰ εὔρωστα νέα πεῦκα. Ἀπὸ μακριὰ ἀκουγόντουσαν τὰ κοιδοῦνια τῶν κατοικιῶν. Ἡ Κρίτσα περπατοῦσε θλιμμένη καὶ τραουδοῦσε :

*Τὸ νυγικὸ στεφάνι μου
κύλησε ἀπ' τὰ μαλλιά μου
Καὶ τὸ ποτάμι τῆραξε
καὶ τῶσρε μακριὰ μου.*

«Κι ἐγὼ δὲ λυπᾶμαι γι'αὐτὸ καὶ πάρα πολὺ», σιλλογιζότανε μες στὸ βάθος τῆς ψυχῆς της· καὶ ξακολοθοῦσε :

*Ἐ, παληκάρια ἀτρόμαχτα,
ἂν τὸ Θεὸ φοβάστε,
Τὸ νυγικὸ στεφάνι μου
τρέξετε νὰ μοῦ προητῆστε!..*

— Ἄ ! ναί, θὰ μοῦ τὸ προφτάσουν, τὰ παιδιὰ τοῦ διαβόλου, εἶπε μὲ σιγανὴ φωνή. Γιὰ μιὰ στιγμή στάθηκε καὶ ἀφιγκράστηκε. Ἀπὸ μακριὰ ἐρχότανε κάθε στιγμή ὁ γλυκὸς ἀχὸς ἀπ' τὰ κοιδοῦνια τῶν κοπαδιῶν :

Ξανάρχισέ νὰ τραγουδεῖ μὲ παράπονο :

*Τοῦ Γιάν τὰ μάτια μοναχὰ
εἶν' ἢ χαρὰ γιὰ μένα,
Τῶσρε του χέρια γιὰ δουλιὰ
δὲν εἶναι καμωμένα.*

— Καὶ γιατί νὰ δουλεύει ; δὲν ὑπάρχουν ἀρκετὰ χρήματα μες στὶς πολιτείες καὶ στὰ πανηγύρια ;...

Ἐ ! πῶς ἀστραφετὸ τὸ φτερό του τότε ποῦ πρωτοσμίξαμε... Τὸ χινοπῶρο ζυγώνει... Σὲ λίγο κλείνουμε τὰ τρία χρόνια...

*Γύρισε πιά, λεβέντη μου,
ἢ ἔλα μες σιδνερό μου
Γιατὶ ἔχω σένα στὴν καρδιά
καὶ σένα στὸ μυαλό μου.*

— Ποῦ νὰ εἶναι ; Θεέ μου, Θεέ μου !... Ποῦ νὰ εἶναι ; Θὰ τρυγρονάει αὐτὴ τὴ στιγμὴ γύρω ἀπὸ τίποτα χωριά.

Ξάφνου, μιὰ φωνὴ ἀντιλαλαεῖ ἀπ' τὸ βουνό, μέσα στὸ δάσος, πίσω ἀπ' τοὺς βράχους, ὅπου βόσκουν, τὸ πρῶτ', τὰ γίδια.

Ἐν' ἢ δυνατὴ καὶ ἀντρίκια φωνὴ τοῦ Γιάνεκ :

*Εἶμαι φτωχὸς καὶ τραγουδῶ
σὰν τὰ πουλάκια πῶναι
Ἀκόμα πιὸ φτωχότερα,
μὰ γλυκοκελαῖδοῦνε...*

— Γιάνεκ, Γιάνεκ, φωνάζει ἡ Κρίτσα τρέχοντας

μ' ἀνοιγμένα χέρια πρὸς τὸ βουνό, πρὸς τὰ βράχια.
Κι ἐκεῖνος, περήφανος καὶ λεβέντης, βγαίνει ἀπὸ
μέσα ἀπ' τὰ πύκα τραγουδώντας.

Γιάνεκ, Γιάνεκ! ψιθυρίζει λαχανιασμένη ἡ Κρί-
τσκα πέφτοντας στὸν κόρφο του ἀγαπημένε μου, ἀ-
κριβέ μου!

— Τί γίνεσαι; τῆς ἀποκρίνεται ὁ Γιάνεκ. Πεινώ!
Ἔχεις τίποτα γιὰ νὰ φάω, ἐκεῖ, στὸ χωριό;...

* * *

Εἶναι μιὰ αὐγουστιάτικη βραδιά, ζεστή καὶ δίχως
φεγγάρι. Ἡ Κρίτσκα περπατάει μὲς στὸ δάσος.

Πλέκει τὰ χέρια της τὸνα μὲ τῆλο καὶ τὰ στρίβει
καὶ κλαίει, καὶ τὰ μαλλιά της εἶναι σκόρπια πάνω στὸ
δαίτη της καὶ τοῦς ὄμους της.

Ἡ καρδιά της εἶναι σπαραγμένη ἀπ' τὸν πόνο· κά-
τι ἔχει μέσα της ἀπότομα σπάσει, ὅπως σπάει ἕνας
νεροφράχτης κάτω ἀπ' τὰ νερά μιᾶς πλημμύρας.

Καὶ τραγουδαί με παραπόνο:

*Δὲ θὰ εἰσιμῶσω τὸ πλατὺ
χερῶνι, νὰ προσμένω
Τὸ Γιάνεκ, καὶ μὲ δάκρυα μου
τὸ στρώμα μου νὰ ραίνω.
Ἄν ἡ εὐτυχία πὸν μοῦ κλεψαν,
καὶ σὶδνεϊρό μου ἀκόμα
Ξανάρχουνταν, θὰ μέθρισκε
νεκρὴν ἢ Ἀγγὴ στὸ στρώμα.*

Ἡ Κρίτσκα ξαναπηγαίνει κλαίοντας πρὸς τὸ χω-
ριουδάκι· περπατάει μὲ πείσμα μὲς στὸ δάσος, ἀνε-
βαίνοντας τὴν ποταμιὰ τοῦ Γιαβόροβα, ὅπου ἔχει πε-
ριπλανηθεῖ. Μὲ τὰ χέρια της, τὸ στήθος της καὶ τὰ
σκέλια της ἀνοίγει δρόμο ἀνάμεσα ἀπ' τὰ χαμόδεντρα
καὶ τὰ κλαδιά τῶν πύκνων πὸν σφυρίζουν στὸ πέρα-
σμά της. Ἐδῶ καὶ κεῖ τὰ πόδια της βοιτοῦνε μέσα
σὲ γούβες γεμάτες νερό.

Ἡ Κρίτσκα φτάνει στὸ βουνό δαγκώνοντας τὰ χεί-
λια της.

Νά, τὰ φῶτα ἀπ' τὰ σπιτάκια. Τὰ σκυλιὰ μυρίζου-
ναι τὴν Κρίτσκα καὶ τρέχουνε νὰ τήνε δεχτοῦν μὲ
φωνές χαρᾶς. Αὐτὴ ἄμως διώχνει ἕνα ἀπ' αὐτὰ χτυ-
πώντας το ἔτσι δυνατὰ πὸν τὸ ζῶο φεύγει τρέχοντας
καὶ σὺβλιάζοντας.

Βιαστικὴ τραβᾶει πρὸς τὸ μετόχι, ὅπου φέγγει τὸ
φῶς πὸν βγαίνει ἀπ' τὴς χαραμάδες τῆς θύρας.

— Εἶναι κανεὶς αὐτοῦ; φωνάζει.

— Ἐγὼ εἶμαι, ἀποκρίνεται ὁ Γιάνεκ ἀπὸ μέσα.

Γιὰ μιὰ στιγμή ἡ Κρίτσκα σταματᾶει στὸ κατῶφλι
τοῦ γαιηλοῦ καὶ μαύρου σπιτιοῦ, πὸν μέσα σπιθοβο-
λαίει ἡ φωτιά ἀπ' τὸ τζάκι. Μιὰ δυνατὴ μυροδιά ἀπὸ
κατράμι, γάλα καὶ βρεμένα παλιόπανα τήνε χτυπᾶ
στὸ πόσσωπο.

— Εἶσαι μόνος σοι ἐδῶ; τόνε ρωτᾶει κοιτάζοντας
πρὸς τὸν υπάγκο, μὲς στὴ σκιά.

— Μόνος μου. Ὅλοι ἔχουν πάει γιὰ ὕπνο.

Ἡ Κρίτσκα μπαίνει μέσα. Ὁ Γιάνεκ εἶναι καθι-
σμένος στὸν υπάγκο καὶ ζεσταίνει τὰ χέρια του στὴ
φωτιά.

— Κονώνεις;

— Τὰ χέρια μου εἶναι παγωμένα.

— Γιατί δὲν εἶσαι μαζί μὲ τὴ Γιαντίβικα; Θὰ σ'
τᾶξε ζεσταίνει στὸ λεφτό.

Ὁ Γιάνεκ χαμογελᾷ εἰρωνικὰ καὶ κοιτάζει τὴν Κρί-
τσκα πὸν χέρι γύρει ἀπὸ πάνω του.

— Ἦθελα νὰ σὲ ἰδῶ καὶ σένα—γιαυτό!

— Δὲ σὲ χρειάζομαι, φωνάζει ἡ κοπέλλα ἀκούζ;
δὲ σὲ χρειάζομαι ἐδῶ πέρα.

— Ποῦ λοιπόν; εἶπε χαμογελώντας ὁ Γιάνεκ.

Ἡ Κρίτσκα γίνεται κατακόκκινη καὶ λάμπουν μὲς
στὰ μάτια της τὰ δάκρυα. Ἀκουμπᾶει τὰ δὺο της χέ-
ρια στοὺς ὄμους τοῦ νέου:

— Γιάνεκ!

— Τί ναι; τῆς κάνει ὁ Γιάνεκ εἰρωνικὰ καὶ ἀδιὰ-
φορα.

Ἡ Κρίτσκα πέφτει στὰ γόνατα μπροστά του· ἕνα
ξύλο ἀπ' τὴ φωτιά μερδεύεται στὸ πόδι της καὶ πε-
τάει σπίνες πρὸς τὴ στέγη.

— Γιάνεκ, δὲ σ' ἀγάπησα;

— Περαισμένα ξεχασμένα, ἀποκρίνεται κείνος συ-
γυρίζοντας τὰ κλαδιά στὸ τζάκι ἔπου οἱ φλόγες χορο-
πηδοῦνε.

— Τάχα δὲ σ' ἀγάπησα; Ξαναλέει ἡ Κρίτσκα ἀνα-
στενάζοντας. Δὲ σοῦ ἤμουνα πιστὴ ὄλ' αὐτὰ τὰ τρία
χρόνια; Ἐσὺ θᾶσαι ὁ πρῶτος καὶ ὁ τελευταῖος. Δὲ σε
φρόντισα τότε πὸν σ' εἶχε χτυπήσει ὁ Βόβουζ στὸ
κεφάλι; Δὲ σ' ἔσωσα τότε πὸν, στὸ γάμο, σ' ἔξωσαν
οἱ Ντουναγιῶτες; Ἄνοιξα στοὺς χωροφύλακες τὴ θύ-
ρα, τότε ποῦρθαν νὰ σὲ βροῦνε σπιτί μας, ἔστερα ἀπ'
τὴν κλοπὴ τοῦ Χοχόλοφ;... Γιάνεκ!

— Τί;

— Πῶς μοῦ τὰ πλήρωσε ὄλ' αὐτὰ;

— Θὰ σοῦ χαρίσω ἕνα γιορτανί καὶ εἰκοσιπέντε
τάλληρα.

— Ἄχ, ἂν τᾶχα στὰ χέρια μου, θὰ τᾶριχνα στὴ
φωτιά.

— Πᾶει καλά, θὰ τὰ πετάξω στὴ φωτιά.

Καὶ ὁ Γιάνεκ ἔβγαλε ἀπ' τὴν τσέπη του μιὰ πίπα
καὶ ἄρχισε νὰ τὴν καθαρίζει.

Γονατισμένη καθὼς ἦταν, ἡ Κρίτσκα τὸν ἀγκάλια-
ξε σφιχτὰ φέρνοντας τὸ πρόσωπό της κοντὰ στὰ χεί-
λια του.

— Γιάνεκ, Γιάνεκ, ἀνιστέναξε, ἤσουνα δυστυχῆς
αὐτὰ τὰ τρία χρόνια;

Ὁ Γιάνεκ ἔβγαλε τὴ σακούλα του καὶ ἔβαλε στὴ
χεύφτα του λίγο καπνό.

— Γιάν!

— Τί θές; εἶπε ὁ Γιάνεκ φτύνοντας μὲς στὸν κα-
πνὸ καὶ ζυμώνοντας τον μὲ τὸ μεγάλο του δάχτυλο.

— Δὲ θὰ ξαναπᾶς πιά σ' αὐτὴ, δὲ λέω ἀλήθεια;

— Ποῦ;

— Στὴ Γιαντίβικα!

Ὁ Γιάνεκ ἐγέμισε τὴν πίπα του καὶ τὴν ἄναψε μ'
ἕνα κλαδάκι ἀπ' τὴ φωτιά. Ἡ Κρίτσκα, καθισμένη
μπροστά του καταγίς, τὸν ἐκοίταζε σὰ μητέρα τὸ παι-
δί της.

— Γιάνεκ, ἐμψύχισε, ὅ,τι κιὰν θελήσεις θὰ σ' τὸ
δώσω.

— Νοί, τῆς εἶπε ὁ Γιάνεκ κοροϊδευτικὰ, νὰ μοῦ
φαίνεται πὸς μοῦ τᾶχεις κιόλας ὅλα δοσμένα.

— Θά σέ φροντίζω σά μάνα. Δέ θά δουλείεις ποτέ...

— Μήπως ταχα τώρα δουλεύω καθόλου;

— Όλα θά τάχεις σάν αφέντης. Θά σου ετοιμάζω κάθε μερα τὸ φαΐ σου.

— Ἀλήθεια; (Ὁ Γιάνεξ ἔφτυσε μὲς στὸ τζάκι.)
Καὶ τί ἄλλο ἀκόμα;

— Θά σου δώσω γιὰ τὸ γάμο...

— Τὸ γάμο. Μὲ ποιάνε;

— Γιάνεξ! Μὴν εἶσαι κακὸς σάν τὸ δαίμονα.

Ὁ Γιάνεξ σηκώνεται.

— Ποῦ πᾶς;

— Ὅπου θέλω, τῆς ἀποκρίνεται ἤσυχα ἤσυχα.

Ἡ Κρίτσκα τὸν κραταίει ἀκόμα ἀγκαλιασμένο.

— Δέ σ' ἀγάπησα; δέ σέ φίλησα; δέ σέ χάιδεψα; τοῦ λέει. Πάντοτε μὲ χαρὲς σέ δεχόμουνα. Ἐρχόσουν τὴ νύχτα, κι ἔφτανε νὰ ξύσεις λίγο μὲ τὰ νύχια τῆ παρὰθυρῶ μου ἢ τῆ θύρα, καὶ γὼ ἀμέσως ἔτρεχα νὰ σοῦ ἀνοίξω. Τὸ χειμῶνα μὲ τὸ κρύο, δὲν ἔβγαίνα γιὰ νὰ σέ δεχτῶ, μὲ τὸ πουκάμισο καὶ ξυπόλυτη; Σέ περιμένα πάντοτε σὰ σωτήρα μου, Γιάνεξ.

Καὶ ἡ Κρίτσκα, μὲ τὸ μέτωπο ἀκουμπισμένο ἀπὸ τὰ γόνατα τοῦ Γιάνεξ, τοῦ ἀγκαλιάζει σφιχτὰ τὰ πόδια.

— Γιάνεξ! Γιάνεξ!

Μὰ ὁ Γιάνεξ ἀρχίζει νὰ χάνει τὴν ὑπομονή του, καὶ τραβάει κατὰ τὴ θύρα. Ἡ Κρίτσκα δὲν τοῦ παραιταίει τὰ πόδια καὶ σέρνεται μαζί του.

— Ἄφισέ με λοιπὸν!

— Δέ θά σ' ἀφίσω εἶσαι δικός μου! εἶσαι δικός μου! εἶσαι δικός μου!

— Εἶμαι κεινοῦ ποῦ θέλω νάμαι!

— Θά σέ σφίξω ἀκόμα πιὸ δυνατὰ! Δέ μὲ θέλεις πιά;

— Δέ μ' ἀγόρασες, θαρροῦ, ἀπανταίει ὁ Γιάνεξ, ὅστε νὰ κολλήσεις ἀπάνω μου σάν τὴν κλωστή στὰ δρόαχι.

— Σ' ἀγόρασα, καὶ γιὰ πάντα μάλιστα!

— Μὲ τί;

— Μὲ τὴν καρδιά μου!

— Φτάνουν οἱ φλυαρίες, μουρμουρίζει ὁ Γιάνεξ πηγαίνοντας στὴ θύρα.

Τότε ἡ Κρίτσκα πηδαίει ἀπάνω.

— Στάσου, τοῦ φωνάζει· κι ἡ φωνὴ τῆς εἶναι ἔτσι ὀργισμένη, καὶ τὰ μάτια τῆς εἶναι τόσο προσταχτικά πὸ ὁ Γιάνεξ σταματαίει.

— Στάσου! Πές μου λοιπὸν, μιὰ στιγμή, τί ναι πὸ σ' ἄρεσε ἀπ' αὐτὴ τὴ χειλαροῦ! Εἶναι πιὸ πλούσια, ἢ ὁμορφύτερη, ἢ πιὸ περήφανη ἀπὸ μένα; Ποιὰ εἶναι ἡ χάρη τῆς πὸ σ' ἔκανε νὰ τὴν προτιμήσεις ἀπὸ μένα; Μόλις τὴν εἶδες, τοῦτο τὸ καλοκαίρι, κι ἀμέσως τὴν ἔρωτεύτηκες! Πές μου, μὲ τί σ' ἔκανε σκλάβο τῆς; Εἶναι ἄλλη χάρη ἐδῶ καλύτερη ἀπὸ μένα; Ἔ;

Μὲ τὰ μαλλιά τῆς λυμένα, τὸ σάλι τῆς πεσμένο στὶς πλάτες τῆς, τὸ πρόσωπο ξαναμμένο, στέκεται ὀλόρθη μπροστά του.

Ὁ Γιάνεξ, μὲ τὸ καπέλο στὸ πλάι, τὴν πίπα στὰ δόντια, τὶς γροθιὲς στοὺς γοφούς, μένει ἀκίνητος.

— Ἐμπρός! Τί ἔχει αὐτὴ καλύτερο ἀπὸ μένα;

— Τὰ γροῖζα τῆς τὰ μάτια.

— Τὰ γροῖζα τῆς μάτια;

— Ναί.

Τὸ πρόσωπο τῆς Κρίτσκας ἀνάβει ἀκόμα περισσότερο.

— Τὰ μάτια τῆς; Ξαναλέει.

— Ναί...

Μιὰ ἀστραπή λάμπει στὰ μάτια τῆς Κρίτσκας καὶ ἡ ὄψη τῆς ἔγινε ἀλλιώτικη. Τὰ χεῖλια τῆς, σ' ἓνα ἀγριο χαμόγελο, ἀφίνουνε νὰ φανοῦν καὶ μυτερὰ καὶ κάτασπρα δοντάκια.

— Καὶ σ' αὐτὴνε τώρα θά πᾶς;

— Θά πάω ὅπου θέλω.

— Αὐτὸ βέβαια. Σὲ πιστεύω. Ἄ, ἔπρεπε νὰ βιάσω γροῖζα τὰ μάτια μου! Μὰ πῶς νὰ τὸ κάνω; Ποιὲ δέ θά γίνουνε γροῖζα τὰ μάτια μου. Τίποτα δὲν μπορῶ νὰ κάνω γι' αὐτό. Ὅμως περιμένε λίγο, Γιάνεξ· μὴν πηγαίνεις ἐσὺ θά σ' τήνε φέρω ἐγὼ ἢ ἴδια. Ἀφοῦ μοῦ μίλησες μὲ εἰλιτζρίνια, ξέρω τί πρέπει νὰ κάνω. Μείνε δῶ θά σοῦ τήνε φέρω ἀμέσως!

Βγάζει ἀπ' τὴ φωτιά ἓνα μαῦρο δαυλό:

— Εἶναι σκοτάδι· πρέπει νάχω φῶς.

Ὁ Γιάνεξ τὴν παρατηρεῖ μὲ κάποιαν ἀπορία.

— Τί ἔχεις σκοπὸ νὰ κάνεις, Κρίτσκα;

— Θά πάω νὰ σ' τήνε φέρω. Ἀμέσως σὲ μιὰ στιγμή θά φέρω δῶ μαζί. Μιὰ καὶ μοῦ μίλησες μὲ εἰλιτζρίνια. Ξέρω τί πρέπει νὰ κάνω.

Μὲ τὸ μακρὸ δαυλὸ ἀναμμένο, βγαίνει ἔξω τρέχοντας, καὶ ὁ Γιάνεξ τήνε βλέπει νὰ τραβάει κατὰ τὸ πῆξι τῆς Γιαντβίκας, πὸ εἶναι κεῖ κοντὰ:

— Ἡ Γιαντβίκα ἔχει πλαγιᾶσει καὶ κοιμᾶται, σολογιζέται. Στάλήθεια θέλει νὰ μοῦ τὴν φέρει;

Καὶ ξανακάθεται πάλι, ἤσυχος, στραμμένος κατὰ τὸ τζάκι.

Ἡ Κρίτσκα φτάνει στὸ σπῆτι τῆς Γιαντβίκας. Ἀκούει τὰ κουδούνια ἀπ' τὶς ἀγέλαδες πὸ ἦταν κλεισμένες στὸ στάβλο τους γιὰ τὴ νύχτα. Ἡ Γιαντβίκα εἶναι καθισμένη μπρὸς ἀπὸ τὴν θύρα τῆς, πρὸς τὰ χαράφια.

— Τί τρέχει; ρωταίει βλέποντας νὰ ζυγώνει τὸ φῶς.

— Δὲν κοιμᾶσαι, Γιαντβίκα; ρωτᾷ ἡ Κρίτσκα.

— Ὅχι! Εἰσὺ σοῖ, Κρίτσκα;

— Ἐγὼ μαι.

— Γιατί ἔρχεσαι μὲ τὸ δαυλό;

— Γιὰ νὰ σέ γυρέψω.

— Γιατί;

— Ἐλα μαζί μου.

— Ποῦ νὰ πάω;

— Στοῦ Γιάνεξ.

— Στοῦ Γιάνεξ; Μὰ θάρθει αὐτὸς σὲ μένα, ἀποκρίνεται ἡ Γιαντβίκα.

Ἐστερα ἀπὸ μερικὲς στιγμὲς σιωπῆς, ἡ Κρίτσκα λέει μὲ μιὰ παραξενὴ φωνή:

— Τὰ μάτια σου εἶναι γροῖζα, Γιαντβίκα;

— Ὅπως εἶναι, εἶναι...

— Γιαντβίκα, εἶναι τὰ μάτια σου γροῖζα;

— Τί διάβολο σὲ νοιάζει ἐσένα, ἂν τὰ μάτια μου εἶναι γροῖζα ἢ ὄχι;

— Γιαντβίκα, τὰ μάτια σου εἶναι γροῖζα!

— Κοίταξέ τα μόνη σου, αφού θέλεις και καλά να τὸ ξέρεις.

— Δεῖξ' τα μου !

— Πήγαινε στὸ καλὸ, ἀπὸ κεῖ ποῦρθες ! Τί θέλεις ἀπὸ μένα ;

— Δεῖξ' τα μου, τὰ μάτια σου !

— Κρίτσα ! εἶσαι τρελή !

Ἡ Γιαντίκα σηκώνεται καὶ στέκεται ὀρθὴ μπρὸς στὴν Κρίτσα, μὲ τὸ πρόσωπὸ κόκκινο ἀπ' τὴν ἀναλαμπὴ τῆς φωτιᾶς.

— Τί θέλεις ;

— Θέλω τὰ μάτια σου, νά ! φωνάζει ἡ Κρίτσα χαιτώντας τὴν στὰ μάτια μὲ τὸν ἀναμμένο δαυλὸ.

Ἐνα τρομερὸ ξεφωνητὸ πόνου ξεσκίζει τὴ νύχτα. Τὰ σκυλιὰ ἀλυγτοῦνε καὶ ὁ ἀντίλαλος φέρνει καὶ ξαναφέρνει τὸ ξεφωνητὸ ἀπ' ὅλες τὶς μεριεὶς σὰ νᾶθγαίνε ἀπ' τοὺς βράχους γύρω.

Ἀκόμα ἓνα ξεφωνητὸ, κι' ὕστερα ἀκόμα ἓνα, πού βγαίνει, λές, ἀπ' τὰ σωθικά, κι ἀντιλαλεῖ μὲς στὴ λαγκαδιά.

Ὁ Γιάνεξ πετιέται ἔξω ἀπ' τὴν κατοικία του κι ὀρμαίνει πρὸς τὰ σπίτια.

— Τί τρέχει ; Ποιὸς οὐρλιάζει ἔτσι ; Τί ; ...

Τὰ λόγια του πνίγονται μὲς στὸ λαϊμὸ του. Βλέπει τὴν Κρίτσα νὰ κρατᾷ ἀπ' τὸ χέρι τὴ Γιαντίκα πού σέρνεται καταγίς καὶ ξεφωνίζει. Ἐνας στρόβιλος ἀπὸ σπίνες τὶς φωτίζει. Βλέποντας τὸ Γιάνεξ, ἡ Κρίτσα φωνάζει :

— Νά τὴνε ! νά, τὰ γκρίζα τῆς τὰ μάτια, κοίταξε λοιπόν !

Καὶ κουνάει τὸ δαυλὸ μπροστά του.

— Δυστυχημένη, τί ἔκανες ;

— Τί ἔκανα ; τῆς ἀναψα τὰ μάτια σὰν τὴν ὕσκα.

Καὶ τὸ δάσος ἀχολογᾷ ἀπ' τὸ πλατῦ γέλιο τῆς Κρίτσας.

Ὅλος ὁ κόσμος ἀπ' τὰ γύρω σπίτια ξύπνησε καὶ τρέχει κατὰ τὴ λάμψη τοῦ δαυλοῦ.

Ἡ Γιαντίκα δὲ φωνάζει πιά, δὲ σπαράζει πιά πάνω στὶς πέτρες τοῦ δρόμου. Ἐχει λειποθυμήσει.

— Τῆς ἀναψα τὰ μάτια σὰν τὴν ὕσκα, ξαναλέει ἡ Κρίτσα παραιτῶντας τὸ χέρι τῆς ἀντιπάλου τῆς καὶ πετῶντας τὸ δαυλὸ πού ξεψυχᾷ μακριὰ τῆς.

Κι' ἔγινε πάλι νύχτα καὶ σιγή.

Ἡ Κρίτσα τότε πάει κοντὰ στὸ Γιάνεξ πού στέκει ἐκεῖ ὀρθὸς μὲ κομμένα τὰ ἦπατά του ἀπὸ τὴ φρίκη. Τὸν ἀγκαλιάζει καὶ τόνε σφιγγεῖ δυνατὰ, τοῦ τραβάει μὲ τὴ βία τὸ κεφάλι του ὡς τὸ πρόσωπὸ τῆς.

— Τώρα θάσαι πιά δικός μου ! Τώρα θάσαι πιά δικός μου !

Χωρὶς θέληση, χωρὶς ἀντίσταση, ὁ Γιάνεξ γέρνει ἀπάνω τῆς. Ἡ Κρίτσα τὸν ἀρπάζει ἀπ' τὸ χέρι καὶ τὸν τραβάει κατὰ τὸ βοητὸ καὶ τὰ σκοτάδια τοῦ δάσους.

Μετάφρ. Κ. ΚΑΡΘ.

Λέτε πὼς ὁ καλὸς σκοπὸς ἀγιάζει ἀκόμα καὶ τὸν πόλεμο; Ἐγὼ οἶς λέω: ὁ καλὸς ὁ πόλεμος εἶναι πού ἀγιάζει κάθε σκοπὸ.

Νίτσε

ΣΤΟ ΔΕΣΠΟΤΗ ΤΟΥ ΒΟΛΟΥ

Κήρυξε πάλι τὸ Χριστὸ
Δεσπότης διὰ-Βόλου,
μὰ ὁ Παρορίτης ἄθεος
δὲν πίστευε καθόλου.
Τῆρα, θεοφιλέστατε,
νὰ βρῆς ἄλλους ἄνοητους
καὶ ὄχι σοσιαλιστὲς
ἢ ἄπιστους Παρορίτες.

Ἀθήνα 9-5-19.

ΚΥΝ-ΟΝΙΚΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

Κ. Γιαν. Πάτρα. Δυστυχῶς ἀκατάλληλο. — **κ. Θ. Ἀγγ.** Οἱ «Στροφές τῆς Φλογέρας» πολὺ βραχνές. — **κ. Φρ. Πιστ.** Καλὸς οἱ ἰδέες μὰ οἱ στίχοι ἀκατέργαστοι. — **κ. Δ. Κρεστ.** Καλὸ, μὰ τὸ θέλαμε πὺ σύντομο καὶ πὺ δυνατὰ γραμμένον. Δοκίμασε νὰν τὸ ξαναγράψεις. — **κ. Δ. Βορ. Βόλος.** Θὰ δημοσιευτεῖ. — **κ. Δ. Σανθ.** «Ἄσ' τὴνε νὰ κουρεύεται κι ἄς σὲ ἔχασε. Ἐξήχασέ τὴν καὶ σὺ γιὰ νὰ μορσέσεις νὰ γράφεις καλύτερα πράγματα. — **κ. Δαύρα.** Ἐδχαριστοῦμε, θὰ δημοσιευτεῖ. — **κ. Μιλτ. Σμπ.** Δὲ δικαιολογίεται καθόλου ἡ ἀπογοητεψή σου. Οἱ στίχοι σου εἶναι ἀρετὰ καλοὶ, ὄχι ὅμως ὅσο πρέπει καλοὶ. Ὁ τελευταῖος στίχος :

Ὡ Ἡδονή, πηγὴ ζωῆς μὰ καὶ χαλάστρα !

φανερῶνε ἀληθινὴ ποιητικὴ φλέβα. Μὴν ἀπογοητεύεσαι δίχως λόγο. — **κ. Νουμάδ.** Θὰ δημοσιευτεῖ. — **κ. Χρίστ.** Οἱ στίχοι εἶναι κάπως ἀκατάστατοι. — **κ. Στ. Σπ. Βόλο.** Τὸ καινούριο δράμα τοῦ Δ Ταγκοπούλου «Μυριέλλα», πουλιέται ὀρ. 2 στὸ βιβλιοπωλεῖο Γ. Βασιλεῖου (Σταδίου 42). — **κ. Νέρωνα.** Οἱ στίχοι σου θυμίζουσι τοὺς ἀκόλουθους ἀθάνατους στίχους τοῦ Ἀπουάνου ποιητῆ κ. Dani. Bouosenectius :

Σταυρόνομα καθημερινῶς διὰ νὰ γράφω στίχους
μὰ μόνος μου δὲν ἤμπορῶ νὰ κάμω φτούς εὐήχους.
θέλω τὴ μοῦσα τὴ σκληρὰ ἐμένα νὰ ἐμπνέη
καὶ εἰς θάλασσαν μελανιοῦ τὸ ἦπαρ μου νὰ καίη.

κ. Καμ. Τὸ γράμμα σου δημοσιεύεται. Στείλε μας τὴ συνέχεια καὶ σοῦ γράφουμε. — **κ. Ἀφελή** εἶναι παραπολὺ ἀφελή. — **X. St.** Μᾶς συνήθισες μὲ πολὺ καλὰ γιαντὸ βροχνοῦμε τὸ κραοὶ καὶ τὸ μέλι πολὺ ἀνακατωμένο. Μὲς στὴν ταβέρα ὁ κόμοιος πίνει κραοὶ κι' ὄχι μέλι, ὅσο συμβολικὰ κι' ἂν τὸ πίνει κτλ. — **Μ. Καρ.** Ὁ Θαν. τ. Διγ. θὰ δημοσιευτεῖ ἄργότερα. Πρόσεχε λίγο τὶς χασμωδίες. — **Ιβ. Στ. Κέρκ.** Ὁ «Πόθος» δὲν εἶναι δίχως ποίηση μὰ θέλει λίγο πελέκημα. Προπάντων τὸ σονέτο ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τελειότητα στὴ μορφή. Οἱ στίχοι ἀπὸ 9—12 εἶναι ἐλαττωματικοὶ στὴ σύνταξη. Ὁ 4 ἔχει λαθεμένη τομῆ. Χασμωδίες πολλές.

ΜΙΑ ΔΗΛΩΣΗ

Κάτιοι Νέοι μὲ καθαρὰ κολλάρια καὶ μὲ χέρια καθαρότερα, ἀντιγράψανε κρυφὰ στὸ γραφεῖο μας πὸν κατάλογο τῶν συνδρομητῶν τοῦ «Νουμά» καὶ τοὺς στείλανε τὸ περιοδικὸ τους, τάχα πὼς τοὺς τὸ ουσταίνουμε εἰς. Οἱ συνδρομητῆς μας ἄς χαρακτηροῦνε ὅπως θέλουσι αὐτὸ τὸ φέροισο.



ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ



ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΔΥΟ ΚΟΥΤΩΝ

607

— Σὰ λίγες ἐφημερίδες δε σοι φαίνεται πὺς βγαίνουν ;

— Ἔτσι λέω κ' ἐγώ. Ἡ Ἑλλάδα μεγαλώνει...

— Καὶ το χωρὶ φτηναίνει. Ἔπρεπε νὰ βγαίνουν ἑκατο καινούργιες ἐφημερίδες, τουλάχιστον, τὴν ἡμέρα.

— Μὰ τόσες βγαίνουν, ἀπάνω - κάτω. Χρειαζονται περισσότερες. Γιατί μαθαίνουμε λοιπὸν τὴν Καθαρεύουσα στὰ σχολεῖα ; Ἡ ἐφημερίδα σήμερα εἶναι ἐθνικὴ ἀνάγκη. Πολλές ἐφημερίδες, παραπολλές, νὰ γεμίσει ὁ κόσμος ! Ἡ θεία Γλῶσσα τῶν προγόνων μας κινδυνεύει. Οἱ Μαλλιαροὶ τῆς ρίχτηκαν ἀπ' ὅλες τὶς μεριές. Τὰ σχολεῖα σήκωσαν ἐπανάσταση κ' αὐτὰ. Ποιὸς θὰ σώσει τὴ Γλῶσσα ; Ποιὸς ἄλλος ἀπ' τὴν ἐφημερίδα. Ἡ ἐφημερίδα καλλιέργησε τὴν ὠραία μας γλῶσσα καὶ τὴν ἔφερ' ἐκεῖ πού βρίσκεται.

— Ἔτσι αἶ ; Ὁ Μισιριώτης λοιπὸν, ὁ Χατζηδάκης, ὁ Σκιᾶς, οἱ μεγάλοι γλωσσασμύνητες ;

— Τίποτα ! Πρῶτα ἡ ἐφημερίδα ! Κι' ἀπ' τὴν ἐφημερίδα πάλι πρῶτα τὸ κύριο ἄρθρο. Μεγαλεῖο, παιδί μου ! Κ' ὕστερα ἡ ἐπιφυλλίδα. Ξέρεις τί ὑπηρεσίες χρωστᾷ ἡ ὠραία μας Καθαρεύουσα στὴν ἐπιφυλλίδα ;

— Θέλεις νὰ πῆς γιὰ τὴ μεταφρασμένη ἐπιφυλλίδα ;

— Αὐτὴ βέβαια ! Αὐτὴ πλούτισε τὴ γλῶσσα μας καὶ τὴν ἐξευγένισε, ἐξευγενίζοντας στὸν ἴδιο καιρὸ καὶ τὴ Γαλλικὴ γλῶσσα.

— Πῶς ἔγινε αὐτὸ τὸ μυστήριον ; Δὲν καταλαβαίνω.

— Ἀπλούστατα, φίλε μου. Ἡ Γαλλικὴ γλῶσσα, μέσα στὴν ἐπιφυλλίδα, ἔγινε Ἀττικὴ. Καὶ πάλι ἔμεινε Γαλλικὴ. Ἐδῶ σὲ θέλω.

— Καὶ ἡ Ἀττικὴ τί ἔγινε ;

— Ἡ Ἀττικὴ ἔγινε Γαλλικὴ. Καὶ πάλι ἔμεινε Ἀττικὴ. Ἐνα εἶδος δηλαδὴ Ἀττικογαλλικὴ καὶ Γαλλοαττικὴ. Ἀλλὰ πού νὰ καταλάβῃς ; Χρειαζονται παραδείγματα καὶ δὲν ἔχω καιρὸ νὰ σοῦ δώσω καμπόσα.

— Γιὰ νὰ μὴ πονοκεφαλᾶμε δηλαδὴ ἕνα εἶδος γλωσσικὴ συμμαχία.

— Κ' ἐπιμαχία...

— Κατάλαβα. Ἡ ἐφημερίδα λοιπὸν θὰ σώσει τὸ ζήτημά μας.

— Μονάχα ἡ ἐφημερίδα ! Αὐτὴ εἶναι τὸ γλωσσικὸ μας Ἐὐαγγέλιον.

— Καὶ τὰ περιοδικά ; Σὰ λίγα δὲν σοῦ φαίνονται κ' αὐτὰ ; Πρέπει νὰ πληθύνουν.

— Ἄστ' αὐτὰ. Αὐτὰ εἶναι μαλλιαρὰ τὰ περισσότερα. Ὅμως εἶναι καὶ κάποια πού βοηθᾶνε τὸν ἀγῶνα μας. Κρύβε λόγια ὅμως.

— Τί τρέχει ;

— Σίμωσε νὰ σοῦ μιλήσω στ' αὐτί.

— Λέγε.

— Αὐτὰ, πού λές, τᾶχουνε βάλει οἱ δικοὶ μας, γιὰ τὴν προπαγάνδα τῆς Καθαρεύουσας. Καταχθόνιον σχέδιο ! Ἀλλὰ ὁ σκοπὸς ἐξαγιάζει τὰ μέσα, ὅπως ἔλεγε, στὸν καιρὸ τῶν Ἰησοῦϊτῶν, κ' ὁ Χατζηδάκης. Τοὺς εἶπαν λοιπὸν νὰ πασχίσουν μὲ κάθε τρόπο νὰ κίνουν τὴ Δημοτικὴ ἀνυπόφορη. Κι' αὐτὸ γίνεται. Δὲν πῆρες κάβο ἀκόμα ;

— Δίξυγο πῦρ, σὰ νὰ λέμε.

— Ὅχι παίζουμε !

— Νὰ βγάλουμε λοιπὸν κ' ἐμεῖς ἐφημερίδα. Τί καθόμαστε ;

— Ἐφημερίδα καὶ περιοδικὸ. Κι' ἀπὸ αὔριο μάλιστα. Δὲν πρέπει ν' ἀργοῦμε.

— Βρῆκες τὸν τίτλο ;

— Ἐκεῖ θὰ δυσκολευτοῦμε λιγάκι. Μᾶς τοὺς πήρανε ὅλους βλέπεις. Μᾶς πήρανε κ' ὅλα τὰ ψευδώνυμα. Ἔχει ὁ Θεὸς ὅμως. Θὰ βρεθοῦνε καὶ γιὰ μᾶς. Ὅσοσο ἔχω μιὰ ἰδέα. Τὴν ἐφημερίδα νὰ τὴ βγάλουμε 607.

— Τί θὰ πῆ 607 ; Εἶναι καθβαλιστικὸς ἀριθμὸς ;

— Ὅπως θέλεις πᾶρ' τον ! Δὲν ἔχεις ἀκούσει γιὰ τὸ 606 ;

— Μ' αὐτὸ εἶναι γιατρικὸ, νομίζω.

— Ἰσα-ἴσα ! Τὸ βγάλανε 606, γιατί, πρὶν βρεθῆ αὐτὸ, ἦτανε ἄλλα 605 γιατρικὰ γιὰ τὴν ἴδια ἀρρώστεια. Στὴν Ἀθήνα βγαίνουνε 606 ἐφημερίδες. Τὴ δικὴ μᾶς λοιπὸν θὰ τὴ βγάλουμε 607. Δὲ σ' ἀρᾶσει ;

— Ἐλα νὰ σὲ φιλήσω.

— Ἄσε τώρα τὰ φιλιὰ καὶ πάρε πόδι. Ἐγὼ τρέχω γιὰ τυπογραφεῖο.

— Κ' ἐγὼ γιὰ τὰ προγράμματα : «Ζητήσατε ὅλοι ἀπὸ αὔριον τὸ 607.» Σ' ἀρᾶσει ;

— Τρέλλα !

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Γαλλία.—«Gloires et Deuils de France» εἶναι ὁ τίτλος τοῦ ποιητικοῦ τόμου τοῦ Georges Lafenestre, πού βγήκε τελευταῖα στὸ Παρίσι: εἶναι μιὰ συλλογὴ ἀπὸ ποιήματα ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὸν πόλεμον, πότε τρυφερὰ καὶ πότε ἐνθουσιώδη.

Στὸν πρόλογον ἡ Μούσα προτρέπει τὸν ποιητὴ νὰ τραγοδῆσῃ τὰ καινοεργήματα τοῦ πολέμου, μὰ καὶ τὶς λαμπρὰς πράξεις τὰ πένθη τοῦ πολέμου, μὰ καὶ τὶς χρυσὰς ἐλπίδες πού ἔκανε νὰ θλαστήσουνε στὶς ψυχὰς. Καὶ ὁ ποιητὴς ἐπακούει:

«Τὸ θέλεις. Ὑπακούω, ὅμως μὲ τὸν καιρὸ τῶν γέρον θαλασσινῶν πού, κερκωμένοι στὸ λιμάνι, βλέπουν, χωρὶς νὰ μποροῦνε νὰ δώσουν βοήθεια, τὸ καράβι νὰ χαροπαλεῖει στὴν τρικυνία.

«Ἄμποτες τουλάχιστον νὰ μοροῦσα μὲ τὴ χάρη σου, ὦ Μούσα περήφανη, νὰ χαρίσω σιὸς καλοὺς Γάλλους τοῦ μέλλοντος μερικὰ ταπεινὰ θυμητάρια ἀπ' αὐτὴ τὴν τρομερὴ καὶ δοξασμένη κρίση.»

Με αυτούς τους πολύ δημοφώνους και πολύ συμπαιθητικούς στίχους που άμέσως άμέσως μας αναγγέλλουνε ένα άληθινό ποιητή, ανοίγεται ή καρδιά και το ή πύ ψυχρού σκεπτικιστή για να καλοδεχτεί και τὰ πένθη και τούς ένθουσιασμούς ενός ευγενικού τεχνίτη.

Στό πρώτο μέρος της συλλογής που ακολουθεί, ο ποιητής ζωγραφίζει τόν ένθουσιασμό τών νέων που φεύγουνε για τόν πόλεμο, τίς μάχες που ή φρίκη τους κάνει τόν άνθρωπο να χάνει τόν νοή του, και συγκραίνει τόν συγκαιρινό πόλεμο με τόν άλλο φριχτό θραχά της ιστορίας: τόν πόλεμο τών εκατό χρόνων.

Τό δεύτερο μέρος έχει ποιήματα εμπνευμένα από διάφορα γεγονότα στά χρόνια από τόν 1880 ως τόν 1914, γεμάτα από ψηλό λυρισμό, και μερικé απ'αυτά μοιάζουνε σάν προφητικά, όπως είναι «Οί μητρόπολες» που γράμτηκε στα 1897.

«Θά πέσετε, ὦ Ναοί,
ὄσο σιέρεσι κι ἄν εἴστε...

«Γιατί άπάνω στή γή, τήν άχάριστη και σκληρή, όπου αλλάζουμε πίστες δίχως ναλλάζουμε και τή δυναστεία, οὔτε θεοί, οὔτε θεοποιείες, τίποτα δέ βαστάει, τίποτα δέ βαστάει παρέξ ὁ αἰώνιος ὁ πόνος!

«Και πάλι, τραπάνιας τὰ σύγνεφα, φαιδροί, πρὸς τήν εἰπίδα, από τέχνες μουσικές, ὦ άγνωστοί Ναοί, δά ύψωθείτε, δά ύψωθείτε, δά ύψωθείτε.»

— «La Roue», ὁ τροχός, ὁ βασανιστικός τροχός,

είναι ὁ τίτλος τοῦ φιλοσοφικοῦ μυθιστορήματος τοῦ Elie Faure. "Αν και κάποτε λίγο σιομηγώδικο, μολαταίτα έχει πολλή ενδιαφέρον καθὼς παρουσιάζει, τὸ ένα ὄσιον από τῆλο, τὰ δυσάρεστα τῶν ώραίων παθῶν που φέρουν ἀποτελέσματα τόσο καταστροφικά ὄσο και τὰ κακά. Ὁ ἀποφασισμένος ἀντιμιλιταριστής γίνεται ένας καλὸς λοχαγός* ή γυναίκα που άγαπά μ' ὄλη της τήν καρδιά μόνο τόν άντρα της, σπρωγμένη από τή θερμή της ιδιοσυγκρασία, ἀποχτάει έρασιή* κι' ἐνῶ ή μητέρα ὄνειρεύεται ν' αναθρέψει τὸ παιδί της με τήν φρίκη τῶν σκοτωμῶν, τὸ βλέπει να ξεκοιλιάζεται μ' ένα σουριά τόν καραγκιότῆ του. Ὁ τροχός της Μοίρας γυρίζει κι ὄλοι δοκιμάζουν τὸ μαρτύριό τους.»

— Ὁ Paul Fort ξεχωρίζει προπάντων σὶ να γράφει περὶ ποιήματα κ' έχει γίνει, μπορεί κανείς να πει, εἰδικότητα σ' αυτά.

Τὸ νέο του βιβλίο, με τόν κάπως παράξενο τίτλο «Barbè Bleu, Jeanne d' Arc et mes amours», είναι ένας μικρὸς τόμος από λεπτές, γλασιές, πρωτότυπες και λίγο παράδοξες έρωτικές πρόζες, που φρίσκει κανείς ὄλη τή γρήγορη μεταβολή στή διάθεση, ὄλο τὸ αἰνιγματικό ὕφος, τὸ κάπως σκόρπιο, μὰ πάντοτε εὐχάριστο που τον χαρακτηρίζει.

— Ὁ Ροσιάν άφισε πολλά ανέκδοτα κομμάτια από έργα που, αν δέν μπορούνε να παιχτοῦνε σὶ θέατρο, δά μπορούσανε χωρὶς ἄλλο να δημοσιευτοῦνε μερικά. Ὁπωδήποτε όμως τὸ έργο του δά πλουτισε με μιὰ συλλογή από ποιήματα εμπνευμένα από τόν πόλεμο.

ΤΟΠΟΘΕΤΕΙΤΕ ΤΑ ΧΡΗΜΑΤΑ ΣΑΣ ΕΙΣ ΕΝΤΟΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ

ΔΙΑΤΕΘΕΝΤΑ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΟΝ

ΔΡ. 198,591,297

ΕΞΟΦΛΗΘΕΝΤΑ

» 96,310,800

ΕΝ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ

» 92,280,497

Δίδουν τόκον 5 ο)ο τὰ έξάμηνα και 4 1)2 ο)ο τὰ τρίμηνα.

Ὁ τόκος των εἶνε ἀπηλλαγμένος παντός φόρου και παντός τέλους.

Εἶνε ήγγυημένα ὑπό τοῦ Κράτους και ὑπό τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς.

Πληρώνονται άμέσως εἰς τήν λήξιν των από τήν Ἐθνικήν Τράπεζαν και προεξοφλοῦνται ὑπό τῆς ἰδίας.

Μεταβιβάζονται δι' ἀπλῆς παραδόσεως εἰς ἄλλον ὅπως τὰ χαρτονομίσματα, ή δι' ὀπισθογραφῆσεως, ὅπως αἱ συναλλαγματικά.

Ἀποτελοῦν δηλαδή ρευστόν χρήμα, πρόχειρον εἰς κάθε στιγμήν, με τήν διαφορὴν μόνον ὅτι δίδουν και τόκον μεγαλύτερον από κάθε ἄλλην κατάθεσιν.

Ἐκδίδονται εἰς ποσὰ 100, 500, 1,000, 10.000 και 100.000 δραχμῶν.

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΠΟΛΕΙΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ, ΟΠΟΥ ΥΠΑΡΧΟΥΝ

ΤΡΑΠΕΖΑΙ ἢ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.